

TÖÖVÕIME HINDAMISE METOODIKA

Sotsiaalministeerium

SISUKORD

Sissejuhatus	3
2. Mõisted.....	4
3. Töövõime hindamise metoodika kirjeldus.....	6
3.1. Töövõime hindamise alused ja põhimõtted	6
3.2. Tervisekahjustusega isiku töövõime hindamine	8
3.2.1. Töövõime hindamisel aluseks olevad andmed ja päringud.....	8
3.2.2. Hindamise toimingud.....	10
3.3. Töövõime hinnangu kujunemine	12
3.3.1. Töövõime hindamise otsustustingimused	12
3.3.2. Piirangute raskusastmete määramine ja töövõime ulatuse hindamine	14
3.3.3. Soovituste andmine eksperdiarvamuse kokkuvõttes	16
LISA 1. TÖÖVÕIME HINDAMISE VALDKONDADE, VÕTMETEGEVUSTE JA RFK KOODIDE VASTAVUSTABEL	18
LISA 2. TÖÖVÕIMET VÄLISTAVAD SEISUNDID	20
LISA 3. TÖÖVÕIME HINDAMISE/PUUDE RASKUSASTME TUVASTAMISE TAOTLUSE VORM	21
LISA 4. TÖÖVÕIME HINDAMISE EKSPERTIISI VORM.....	54
Ekspertiisi hinnangu kokkuvõtte vorm	70
LISA 5. VÕTMETEGEVUSTE RASKUSASTMETE VASTAVUSTABEL.....	72
LISA 6. TÖÖVÕIME HINDAMISE OTSUSTUSTINGIMUSED	80
LISA 7. VÕIMETE JA TÖÖNÕUETE KLASSIFIKAATOR	81
LISA 8. ABIVAHENDITE LOETELU ISO KLASSIFIKAATORI ALUSEL.....	88

Sissejuhatus

Töövõime hindamine on töövõime toetamise süsteemi osa. Töövõime hindamise eesmärk on toetada vähenenud töövõimega inimeste töötamist ja töölesaamist ning tagada neile sissetulek (töövõimetoetus).

Töövõime hindamiseks väljatöötatud meetodika võimaldab tuvastada pikaajalise tervisekahjustusega inimese töövõime ulatuse, tegutsemise ja osalemise piirangud ning anda soovitusi töötingimuste, töövõime toetamise ja abivahendite vajaduse kohta.

Töövõime hindamise meetodika on välja töötatud kooskõlas rahvusvaheliste soovitustega ja tuginedes rahvusvahelisele funktsioneerimisvõime, vaeguste ja tervise klassifikatsioonile (RFK). Meetodika koostas Eesti Töötervishoiuarstide Selts 2013. aastal Sotsiaalministeeriumi tellimusel. Meetodikat on järgnevatel aastatel täiendatud ja korrigeeritud arvestades testimise tulemusi, puude- ja haigusspetsiifiliste ühenduste ettepanekuid ja töövõime hindamise meetodika praktikas rakendamisel selgunud tähelepanekuid.

Käesolev töövõime hindamise meetodika kirjeldus annab ülevaate töövõime hindamise alustest ja üldpõhimõtetest, hindamisel kasutatavatest andmetest, töövõime hindamise protsessist ja toimingutest, hinnangu kujunemisest, töövõime ulatuse hindamise otsustustingimustest ning klassifikaatoritest, millest lähtuvalt antakse soovitusi abivahendite ja töötingimuste kohta.

Meetodika lisades on esitatud:

- 1) töövõime hindamise valdkondade, võtmetegevuste ja RFK koodide vastavustabel;
- 2) töövõimet välistavate seisundite loetelu;
- 3) töövõime hindamise taotluse vorm;
- 4) töövõime hindamise ekspertiisi vorm;
- 5) võtmetegevuste raskusastmete vastavustabel;
- 6) töövõime ulatuse hindamise otsustustingimused;
- 7) võimete ja tööõuete klassifikaator;
- 8) abivahendite loetelu ISO klassifikaatori alusel.

2. Mõisted

Arsti vastuvõtt – kui isik ei ole kuue kuu jooksul enne töövõime hindamise taotluse esitamist perearsti, teda põhiliselt raviva eriarsti või töötervishoiuarsti (edaspidi arst) vastuvõtul käinud, teavitab töötukassa isikut arsti vastuvõtul käimise vajadusest ja määrab selleks tähtaja. Kui isik on kuue kuu jooksul enne töövõime taotluse esitamist mõne arsti vastuvõtul käinud, siis teda andmete täpsustamise vajaduse tõttu arsti vastuvõtule ei saadeta.

Dokumendipõhine ekspertiis – töövõime hindamine isiku taotluse ja terviseandmete alusel.

Eksperdiarvamus – töövõime hindamisel tervishoiuteenuse osutaja või arstiõppe läbinud Eesti Töötukassa (edaspidi töötukassa) töötaja antud arvamus isiku kehalise ja vaimse võimekuse valdkondades piirangute esinemise või puudumise kohta, töövõime ulatuse, seisundi muutumise prognoosi ja töövõimet välistava seisundi või erijuhtumi esinemise kohta koos asjakohaste põhjenduste ning töötingimusi, abivahendeid ja töövõime toetamist puudutavate soovitustega.

Ekspertarst – töövõime hindamise pädevusega arst, kes on läbinud vastava koolituse.

Ekspertiisimeeskond – töövõime hindamise pädevusega arstidest ja spetsialistidest (eelkõige füsioteraapia või tegevusterapeut, psühholoog, eripedagoog või logopeed) koosnev meeskond, keda eksperdiarvamuse andja kaasab vajaduse korral eksperdiarvamuse andmiseks.

Erijuhtum – erandlik hindamisjuhtum, mille korral valdkondade kaupa tegutsemisvõimet hinnates on inimese tegutsemise ja osalemise piirangud vähe väljendunud ja ei vasta osalise või puuduva töövõime kriteeriumitele, kuid tema töötamine on terviseseisundi tõttu osaliselt või täielikult takistatud.

Osaline töövõime – inimese töötamine on osaliselt takistatud, võttes arvesse tema terviseseisundit, tegutsemisvõimet ning sellest tulenevaid tegutsemise ja osalemise piiranguid, nende prognoosi ja eeldatavat kestust.

Pikaajaline tervisekahjustus – püsiv terviseseisund, mis eelduste kohaselt vähemalt kuue kuu vältel oluliselt ei muutu.

Tegutsemise ja osalemise piirangud (tegutsemispiirangud) – takistused, mida isik kogeb tegevuse sooritamisel või igapäevaelu olukordades.

Tegutsemisvõime – isiku võime täita ülesannet või sooritada tegevust.

Tervishoiuteenuse osutaja vastuvõtt – töötukassa võib suunata isiku tervishoiuteenuse osutaja vastuvõtule visiitipõhisele hindamisele, et hinnata isiku tegutsemis- ja osalusvõimet isiku selgituste, vaatluse ja testide abil. Visiidipõhine hindamine tehakse juhul, kui töövõime hindamise taotlusel välja toodud piirangud ja terviseandmed erinevad üksteisest olulisel määral või arstide poolt tervise infosüsteemi sisestatud terviseandmed on sisult vastuolulised.

Täiendavad terviseandmed – töötukassa poolt arstilt taotletud isiku terviseandmed, kui isiku töövõime hindamise taotlusel märgitud arst ei ole andmeid tervise infosüsteemi sisestanud või tervise infosüsteemi sisestatud andmed on töövõime hindamiseks ebapiisavad, sealhulgas juhul, kui olemasolevad terviseandmed vajavad täpsustamist või on sisult vastuolulised. Töötukassa võib isiku piirangute täpsustamiseks andmeid taotleda ka töövõime hindamise taotlusel märgitud spetsialistilt.

Töövõime hindamine – pikaajalise tervisekahjustusega isiku töövõime ulatuse tuvastamine, mille käigus võetakse arvesse isiku terviseseisundit ja isiku hinnangut oma tegutsemisvõimele ning sellest tulenevaid tegutsemise ja osalemise piiranguid, nende prognoosi ja eeldatavat kestust ja tehakse otsus töövõime ulatuse kohta ning vajaduse korral antakse soovitusi töötingimuste ja abivahendite kasutamise ja töövõime toetamise kohta.

Töövõime puudumine – inimene ei ole võimeline töötama, võttes arvesse tema tervises seisundit, tegutsemisvõimet ning sellest tulenevaid tegutsemise ja osalemise piiranguid, nende prognoosi ja eeldatavat kestust.

Töövõimet välistav seisund – eriti raske ja muutumatu tervises seisund, mis põhjustab täielikku töövõimetust ehk töövõime puudumise.

Valdkond – vastastikusel seoses olevate füsioloogiliste funktsioonide, anatoomiliste struktuuride, tegevuste, ülesannete või elualade praktiline ja tähenduslik kogum.

Visiidipõhine ekspertiis – töövõime hindamine lisaks dokumendipõhise ekspertiisi andmetele, isiku visiidi käigus ekspertarsti kogutud andmete (vaatluse tulemused, isiku antud selgitused ja vajaduspõhiste tegutsemis- ja osalemisvõime testide tulemused) alusel.

Võtmetegevus – töösoorituseks oluline ja vajalik tegevus.

3. Töövõime hindamise metoodika kirjeldus

3.1. Töövõime hindamise alused ja põhimõtted

Töövõime hindamine on pikaajalise tervisekahjustusega inimese töövõime vähenemise ja olemasoleva töövõime ulatuse tuvastamine, mille käigus võetakse arvesse inimese terviseseisundit ja inimese enda hinnangut oma tegutsemisvõimele ning sellest tulenevaid tegutsemise ja osalemise piiranguid, nende prognoosi ja eeldatavat kestust. Töövõime hindamise käigus antakse abivahendite vajaduse, töövõime toetamise ja töötingimuste kohta soovitusi, mida teades ja arvestades saab inimest aidata tööelus osalemisel, sh töö leidmisel ja töö hoidmisel.

Töövõime hindamisel antakse hinnang inimese pikaajalisele tervisekahjustusele, ehk püsivale terviseseisundile, mis eelduste kohaselt vähemalt kuue kuu vältel oluliselt ei muutu.

Inimese töövõimet hinnatakse seitsmes kehalise ja vaimse võimekuse valdkonnas võtmetegevuste alusel, mille kindlaksmääramisel on lähtutud Euroopa Meditsiini- ja Sotsiaalkindlustuse Ühenduse (EUMASS¹) koostatud tegutsemise ja osaluse jaotiste kogumist, mis omakorda põhineb rahvusvahelisel funktsioneerimisvõime, vaeguste ja tervise klassifikatsioonil² (RFK).

RFK on Maailma Terviseorganisatsiooni arendatud ja 2001. aastal vastu võetud klassifikatsioon, mille eesmärk on anda ühtne standardkeel ja -raamistik tervise ning tervisega seotud seisundite kirjeldamiseks. Seda klassifikatsiooni soovitatakse kasutada koos rahvusvahelise haiguste klassifikatsiooniga (RHK-10), mille järgi saab kodeerida haigust või tervisehäiret, lisades RFK järgi kodeeritud infot organismi funktsioneerimisvõime, struktuuride, inimeste tegutsemise ja osaluse ning neid mõjutavate keskkonnategurite kohta. Teisisõnu, RHK-10 annab haiguste, tervisehäirete või muude terviseolukordade diagnoosi, mida saab täiendada RFK järgi lisainfoga organismi funktsioneerimisvõime kohta. Teave diagnoosi ja funktsioneerimisvõime kohta koos annab laiema ja tähenduslikuma pildi inimese terviseseisundist ja tegutsemisvõimest.

Töövõime hindamise metoodika kohaselt on hinnatavad valdkonnad:

- 1) liikumine;
- 2) käeline tegevus;
- 3) teabe edasiandmine ja vastuvõtmine;
- 4) teadvusel püsimine ja enesehooldus;
- 5) õppimine ja tegevuste sooritamine;
- 6) muutustega kohanemine ja ohu tajumine;
- 7) suhtlemine.

Igas valdkonnas hinnatakse inimese tegutsemisvõimet võtmetegevuste kaupa. Võtmetegevused on tegevused, mis on vajalikud töösooritusteks või annavad ülevaate töösoorituseks vajalikust funktsioonist (nt teatud kaaluga eseme tõstmine, erinevatel tasapindadel liikumine, teise inimesega kontakti loomine).

EUMASSi soovituste kohaselt on töövõime hindamisel kasutamiseks loodud 18 võtmetegevust, mis hõlmavad 27 kategooriat. Võtmetegevus ei piirdu ühe RFK kategooriaga, vaid hõlmab ka teisi sarnaseid tegevusi. Näiteks valdkonna „Liikumine“ võtmetegevus „Seismine ja istumine“ hõlmab

¹ European Union of Medicine in Assurance and Social Security

² http://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/Tervis/E-tervis_ja_e-tervisetoend/rfk_icf_sissejuhatus.pdf

31.03.2020 korrigeeritud versioon

RFK kategooriaid d420 „Enda ühest kohast teise nihutamine“, d415 „Keha põhiasendi säilitamine“ ja d410 „Keha põhiasendi muutmine“.

Kasutades töövõime hindamisel valdkondadeks jaotatud soovituslikke võtmetegevusi, tagatakse kõigile taotlejatele hindamine võrdsetel alustel. Vaatamata sellele, et küsimused võtmetegevuste kohta ei kajasta tingimata tööolukordi ega kõiki igapäevaolukordi, on nende sisu ülekantav teistele sarnastele, sh tööalastele tegevustele.

Tegutsemisvõimet hinnatakse alati koosmõjus stabiilse ja adekvaatse raviga, mis tähendab, et taotleja tervisehäire kompenseerimiseks on ravi (kui see on võimalik) määratud ning ravimeetodid (ravimid, protseduurid jms) on rakendatud vastavalt arsti poolt ettekirjutatule.

Tegutsemisvõimet hinnatakse alati koos abivahendiga, mida inimene oma terviseseisundit arvestades iga päev vajab ja kasutab või mille kasutamine tegutsemisvõimet parandaks. Seetõttu peab taotleja kirjeldama kõiki abivahendeid, mida ta kasutab. Abivahendid võivad olla meditsiiniseadmed või tehnilised abivahendid, mida taotleja iga päev kasutab.

Teatud juhtudel, kui inimesel esineb töövõimet välistav seisund, määratakse töövõime puudumine ainult diagnoosi või haigusseisundi alusel; tegutsemisvõimet ning tegutsemise ja osalemise piiranguid täiendavalt ei hinnata. Töövõimet välistavate seisundite loetelu ([LISA 2](#)) on koostatud arstlike erialakomisjonide ettepanekuid ja soovitusi arvestades. Töövõimet välistavate seisundite loetelu koosneb kuuest väga raskest terviseseisundist, mis üldjuhul põhjustavad puuduva töövõime. Töövõimet välistavate seisundite loetelus ei ole neid haigusi, mis võivad samuti põhjustada täielikku töövõimetust, kuid millel võib olla väga erinevaid väljendusvorme või staadiume ja mille korral täielik töövõimetus ei ole haiguse ilmselge väljendus.

Kuigi taotleja hinnang oma tegutsemisvõimele on väga oluline, peavad inimese ütlusi kinnitama terviseandmed.

Töövõime hindajaks on Eesti Töötukassa (edaspidi töötukassa), kes kaasab eksperdiarvamuse saamiseks tervishoiuteenuse osutaja (edaspidi ekspertarst). Ekspertarst viib töövõime hindamise läbi üksinda või vajaduse korral koos teiste arstide või spetsialistidega (edaspidi ekspertiisimeeskond). Lisaks võib inimene oma töövõime hindamise taotlusel anda nende spetsialistide (nt sotsiaaltöötaja, psühholoog) kontaktandmed, kes saavad anda lisainfot tema töövõime hindamise kohta, ja nende arstide nimed, kes teda peamiselt ja põhiliselt ravivad. Teiste arstide, ekspertiisimeeskonna liikmete ja isiku poolt taotlusel nimetatud arstide ja spetsialistide kaasamise vajaduse üle otsustab ekspertarst, kes vastutab kvaliteetse eksperdiarvamuse koostamise eest.

Ekspertarst hindab töövõimet dokumentide põhjal³ ehk dokumendipõhiselt või dokumentide ja taotlejaga silmast silma visiidi põhjal ehk visiidipõhiselt, kaasates vajaduse korral ekspertiisimeeskonda. Visiidipõhine hindamine tehakse juhul, kui töövõime hindamise taotlusel välja toodud piirangud ja terviseandmed erinevad üksteisest olulisel määral või arstide poolt tervise infosüsteemi sisestatud terviseandmed on sisult vastuolulised. Visiidipõhist hindamist ei tehta, kui isik ei ole seoses töövõime hindamise taotlusel välja toodud piirangutega arsti vastuvõtul käinud või taotluses välja toodud piiranguid kirjeldavad terviseandmed on olemas ja terviseandmetes vastuolud puuduvad, samuti uute diagnooside püstitamiseks või ägenemiste ja remissioonidega kulgevatest haigustest tulenevate piirangute tuvastamiseks.

³ Aluseks on elektroonsed dokumendid: töötukassa infosüsteemi sisestatud töövõime hindamise taotluse andmed, tervise infosüsteemi päringud ning vajaduse korral ekspertarsti poolt teistele spetsialistidele või arstidele esitatud täiendavate päringute tulemused.

Taotleja töövõime hindamise tulemusena annab ekspertarst eksperdiarvamuse isiku kehalise ja vaimse võimekuse, töövõime ulatuse ning tegutsemise ja osalemise piirangute, töövõimet välistava seisundi või erijuhtumi esinemise kohta koos asjakohaste põhjenduste ja prognoosiga. Hindamise käigus selgunud vajaduse korral antakse eksperdiarvamuses ka soovitusel abivahendi kasutamiseks ja töövõime toetamiseks ning sobivate ja mittesobivate töötingimuste kohta.

Hindamisel koostatud eksperdiarvamus on aluseks töötukassale kaalutletud otsuse tegemisel selle kohta, kas taotleja töövõime on osaline, puudub või ei ole vähenenud. Töötukassa tuvastab inimesel osalise või puuduva töövõime kuni viieks aastaks, kuid kõige kauem vanaduspensionieani. Töövõimet välistava seisundi korral võib puuduva töövõime määrata kuni vanaduspensionieani, kui inimese tervisekahjustuse iseloom ja eeldatav kestus ei muutu või on progresseeruv.

3.2. Tervisekahjustusega isiku töövõime hindamine

3.2.1. Töövõime hindamisel aluseks olevad andmed ja päringud

Töövõime hindamisel kasutatakse:

- taotleja poolt täidetud töövõime hindamise taotluse andmeid;
- taotleja terviseandmeid (tervise infosüsteemi andmed ja päringute tulemused);
- vajaduse korral teistelt ekspertidelt ja spetsialistidelt (nt ekspertiisimeeskonna liikmed, teised taotlusel märgitud arstid ja spetsialistid) saadud täiendavaid andmeid.

Töövõime hindamise alusdokument on isiku töötukassale esitatud töövõime hindamise/puude raskusastme tuvastamise⁴ taotlus ([Taotlusvorm](#)), kus isik annab hinnangu oma tegutsemisvõimele erinevates valdkondades ja võtmetegevustes.

Töövõime hindamise eeltingimus on see, et taotleja on käinud perearsti, teda põhiliselt raviva eriarsti või töötervishoiuarsti vastuvõtul viimase kuue kuu jooksul enne töövõime hindamise taotlemist, sest taotleja töövõime hindamisel peab olema võimalik kasutada ajakohaseid terviseandmeid. Töötukassa kontrollib, kas taotleja on töövõime hindamise taotluse esitamisele eelneva kuue kuu jooksul käinud arsti vastuvõtul. Kui inimene ei ole seda teinud, teavitab töötukassa taotlejat arsti vastuvõtul käimise vajadusest ja määrab selleks tähtaja.

Enne töövõime hindamise alustamist kinnitab taotleja nõustumist sellega, et arstiõppe läbinud töötukassa töötajad ja töövõime hindamisse kaasatud tervishoiuteenuse osutajad töötlevad tema kohta tervise infosüsteemis olevaid isikuandmeid.

Töövõime hindamise taotlus koosneb viiest osast:

- 1) üldandmed (taotleja isikuandmed, taotleja esindaja andmed, taotlemise põhjused, otsuste kättesaamise viis, toetuste maksmiseks vajalikud andmed, arstide ja spetsialistide andmed);
- 2) töövõimet välistavad seisundid ja nõusolek tervise infosüsteemi andmete kasutamiseks;
- 3) töötamisega seotud andmed;
- 4) taotleja kõrvalabi, rehabilitatsiooni ja sotsiaalteenuste andmed;
- 5) taotleja hinnang oma kehalisele ja vaimsele võimekusele valdkondade võtmetegevuste kaupa koos kasutatavate abivahendite ja tegutsemisraskuste kirjeldustega.

⁴ Sama taotlusega saab isik taotleda korraga töövõime hindamist ja puude raskusastme tuvastamist. Puude raskusastme tuvastab Sotsiaalkindlustusameti ekspertarst töövõime hindamise eksperdiarvamuse alusel.

Taotluse V osa sisaldab küsimust igapäevaelus osalemise tahte kohta ning võtmeküsimusi kehalise ja vaimse tegevuse võimekuse kohta. Selles osas selgitatakse välja, kui vabalt taotleja suudab erinevaid tegevusi ellu viia, arvestades tema kehalist ja vaimset seisundit ning tema elujõudu, motivatsiooni ja vastupidavust (tahet igapäevaelus osaleda). Kõik enda kohta kirjutatu on taotleja töövõime hindamisel väga oluline.

Kehalise võimekuse all mõistetakse üldjuhul lihaste jõul tehtavaid tegevusi, arvestades seejuures üldist jõudu ja jaksu. Kehalist võimekust võivad mõjutada keha ehituslikud iseärasused, mis on tekkinud vigastuse, haiguse või arenguhäire tõttu (nt jäseme puudumine, liigeste moondu mine, lihaste kõhetumine). Samuti võib pikaajaline kehaline haigus põhjustada väga kergelt tekkivat väsimust või hingeldust, mis takistab kehaliste tegevuste teostamist.

Vaimse võimekuse all mõistetakse üldjuhul oskuste omandamise võimekust, inimestega kontakti loomist, ümbritseva keskkonna ja inimsuhete tajumist, eri olukordadele reageerimist. Vaimset võimekust võivad halvendada psüühilised ehk vaimsed haigused või arengupeetus ja õppimishäireid, aga ka vigastusest tekkinud vaimsed häired.

Teatud juhtudel võivad kehaliste haigustega kaasneda vaimsed probleemid (nt pikaajaline raske kehaline haigus võib viia depressiooni tekkimiseni ja vaimse suutlikkuse halvenemiseni). Samuti võivad vaimsete haigustega kaasneda füüsilised sümptomid (nt psühhosomaatiliste, somatoformsete häirete või skisofreenia puhul), mis põhjustavad kehalise võimekuse valdkonnas tegutsemis- ja soorituspiirangud. Sellisel juhul tuvastatakse tegutsemisvõime piirangud mõlemas valdkonnas, kuid peamisena kajastatakse valdkond, mis on terviseandmetele tuginedes piirangu põhjustajaks.

Küsimus tahte olemasolu kohta avab ekspertarstile taotleja isikuga seotud ellusuhtumise ja hoiakud, kas ja kuidas on inimene motiveeritud oma eluga toime tulema, sh tööellu panustama. Kehalisest või vaimsest seisundist lähtuvalt.

Kehalise ja vaimse võimekuse sarnaseid võtmetegevusi koondavad küsimused on jagatud valdkondadeks. Iga võtmetegevuse juures on vajalik esinevat probleemi/piirangut täpsustada ning vajaduse korral kirjeldada kasutatavaid abivahendeid.

Kui inimene kinnitab taotlusel, et tal esineb töövõimet välistav seisund, siis ei pea ta taotluse ülejäänud osi täitma. Töövõimet välistava seisundi korral võib hindamise läbi viia lihtsustatud korras: ekspertarst kontrollib terviseandmete põhjal välistava seisundi esinemist ning koostab eksperdiarvamuse.

Kohustuslik alus ekspertarstile ekspertiisi teostamisel on kinnitav meditsiiniline info, sest taotleja töövõime kohta ei tohi hinnangut anda ilma piisava kvaliteediga terviseandmete olemasoluta. Kvaliteetse ekspertiisi teostamiseks tuleb kasutada järgmisi tervise infosüsteemis olevaid andmeid:

- viie viimase aasta⁵ diagnoosid ja asjakohased epikriisid;
- retseptikeskuse andmetel kahe viimase aasta jooksul välja kirjutatud retseptiravimid ja meditsiiniseadmed;
- kahe viimase aasta haiguslehtede episoodid (kestused kuupäevaliselt) ja haiguslehe kasutamise põhjuseks olevad diagnoosid.

Kui taotluses esitatud andmete kohta kinnitav meditsiiniline info tervise infosüsteemis puudub või on töövõime hindamiseks ebapiisav, siis pöördub ekspertarst töötukassa menetleja poole, kirjeldab

⁵ Kui viimase viie aasta andmetes ei sisaldu taotleja piirangut kinnitavaid diagnoose, võib ekspertarst teha täiendava päringu viiest aastast pikema perioodi kohta.

soovitud andmete sisu (andmekoosseisu) ning annab teada, kelle käest on vaja andmeid juurde pärida. Menetleja esitab kirjaliku päringu ekspertarsti poolt nimetatud arstidele ning menetlus peatub ja pikeneb kuni 10 tööpäeva. Kui andmeid pole võimalik päringu teel saada, siis palub töötukassa ekspertarstil anda hinnang olemasolevate andmete põhjal või teatada, et andmete puudumise tõttu pole võimalik hinnangut anda.

Ekspertarst võib ka ise vajaduse korral täpsustada isiku terviseseisundit olemasoleva tervise infosüsteemi andmestiku põhjal järgmiselt:

- pöördub arsti või taotluses märgitud muu spetsialisti poole telefoni või e-posti teel;
- sisestab telefoni teel saadud andmed töötukassa töövõime hindamise infosüsteemi;
- laadib kirjalikult saadud info töötukassa töövõime hindamise infosüsteemi või saadab töötukassa menetlejale, kes selle ise infosüsteemi laadib.

Ekspertiisi tulemused (ekspertiarvamuse) täidab ekspertarst töötukassa infosüsteemis töövõime hindamise **ekspertiisi vormil** ([Ekspertiisivorm](#)) taotlusvormi andmete ja elektroonsete terviseandmete põhjal. Ekspertiisivormi kasutatakse nii dokumendipõhisel kui visiidipõhisel hindamisel.

Ekspertiisivorm koosneb kolmest osast:

- 1) **üldandmed**: taotleja isiku- ja kontaktandmed; tervishoiuteenuse osutaja ja ekspertarsti andmed, keda ekspertiarvamuse saamiseks kaasati; kas taotlejal esineb mõni töövõimet välistav seisund;
- 2) **ekspertarsti hinnang** võtmetegevuste kaupa, kas meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja terviseseisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele kehalise ja vaimse võimekuse valdkondades: liikumine; käeline tegevus; teabe edasiandmine ja vastuvõtmine; teadvusel püsimine ja enesehooldus; õppimine ja tegevuste sooritamine; muutustega kohanemine ja ohu tajumine; suhtlemine; sõltuvust tekitavate ainete mõju ja ravimite kõrvalmõju; muud tervisehäired;
- 3) **töövõime hindamise kokkuvõte** ([ekspertiisi hinnangu kokkuvõtte vorm](#)): ekspertarsti kokkuvõtte arvamus töötukassale otsuse tegemiseks, kajastades diagnoose ja seisundite kirjeldusi, mille alusel on hinnang antud, tegutsemise ja osalemise piiranguid ning nende raskusastet, tegevuspiiranguid ning nende mõju tegutsemisvõimele, töövõime ulatust, soovitusi töötingimuste, abivahendite kasutamise ja töövõime toetamise vajaduse kohta.

3.2.2. Hindamise toimingud

Ekspertarsti hindamise spetsiifika on:

- tegutsemisvõime vähenemise seostamine objektiivse põhjusega, s.o diagnoosiga;
- tegutsemisvõime vähenemise objektivimine;
- haiguse võimaliku prognoosiga arvestamine;
- haiguse ja/või funktsioonihäire raviga või abivahenditega kompenseerituse hindamine.

Dokumendipõhise ekspertiisi raames ekspertarst:

- analüüsib täidetud taotlusvormi;
- teeb elektroonseid päringuid tervise infosüsteemi taotleja ambulatoorsete visiitide ja haiglas viibimiste kohta ning diagnooside, retseptiravimite, meditsiiniseadmete ja haiguslehtede kohta;
- vajaduse korral küsib täiendavat elektroonset meditsiinilist infot taotleja kohta (info sisestatakse tervise infosüsteemi või esitatakse töötukassale kümne tööpäeva jooksul töötukassalt asjakohase taotluse saamisest);
- täidab töötukassa infosüsteemis isiku töövõime hindamise ekspertiisi vormi ([Ekspertiisivorm](#));

- hindab taotleja töövõimet puudutavaid asjaolusid kõigi saadaolevate elektroonsete andmete põhjal;
- vajaduse korral kasutab ekspertiisimeeskonna liikmetelt ja teistelt isiku taotlusvormil nimetatud arstidelt ja spetsialistidelt saadud täiendavaid andmeid.

Visiidipõhise ekspertiisi raames ekspertarst (lisaks dokumendipõhise hindamise tegevustele):

- kaasab vajaduse korral ekspertiisimeeskonna;
- teeb vajaduse korral täiendavad tegutsemis- ja osalemisvõime testid;
- hindab taotleja töövõimet puudutavaid asjaolusid vaatluse ja taotleja selgituste abil;
- selgitab välja taotleja tegutsemisvõimest lähtuvalt sobivad ja mittesobivad töötingimused (töö iseloom ja kirjeldus) ning tööl hakkamasaamist hõlbustava abivahendi vajaduse;
- täpsustab ja täiendab dokumendipõhise ekspertiisi esialgseid ekspertiisivormi andmeid töötukassa infosüsteemis, lisab taotleja ütlused ja selgitused arstile (objektiivse leiu kirjeldus ehk mida visiidil täheldas või millised objektiveerivad testid tegi).

Ekspertarst vormistab kõigi töövõimet puudutavate meditsiinidokumentide või dokumentide ja visiidi põhjal töötukassa infosüsteemis ekspertiisivormil ([Ekspertiisivorm](#)) töövõime hindamise tulemuse ehk eksperdiarvamuse.

Eksperdiarvamuses on välja toodud:

- võtmetegevuste kaupa piirangu raskusaste taotleja täidetud andmete alusel;
- võtmetegevuste kaupa ekspertarsti hinnang selle kohta, kas meditsiiniliste andmete alusel taotleja tervise seisund vastab või ei vasta taotleja hinnatud piirangu raskusastmele;
- võtmetegevuste kaupa piirangu raskusaste koos ekspertarsti põhjendusega, kui meditsiiniliste andmete alusel taotleja tervise seisund ei vasta taotleja hinnatud piirangu raskusastmele;
- võtmetegevuste kaupa diagnoosid, millele eksperdiarvamuse andja tugineb;
- valdkondade kokkuvõtted, milles sisalduvad: piirangute raskusastmed, piirangu avaldumine, põhjus ja mõju tegutsemisvõimele, objektiivne staatus ja uuringutulemused, piirangu põhjustanud tervisekahjustuse kulg, isiku enesehinnang ja kohanemine piiranguga;
- taotleja tegutsemisvõimet kokkuvõttev arvamus (ekspertiisi kokkuvõte).

Erijuhtumi kohta koostatakse kokkuvõte, milles sisalduvad:

- 1) diagnoosid ja seisundid, millele eksperdiarvamuse andja tugineb;
- 2) valdkonnad ja võtmetegevused, kui nende koosmõju on käsitatav erijuhtumina;
- 3) piirangu avaldumine, põhjus ja mõju tegutsemisvõimele, objektiivne staatus ja uuringutulemused, piirangu põhjustanud tervisekahjustuse kulg.

Taotleja tegutsemisvõime hindamise tulemusi kokkuvõtvas arvamuses ([töövõime hindamise kokkuvõttes](#)) kajastatakse koondatult kogu töövõime hindamise käigus kogutud ja analüüsitud info.

Töövõime hindamise kokkuvõttes:

1. Tuuakse välja peamine piiranguid põhjustav diagnoos ja ilmsed seisundid, mis tuvastati hindamise käigus.
2. Loetletakse taotluses ja eksperdiarvamuses nimetatud piiranguga valdkondade kaupa piirangute raskusastmed, piirangute avaldumine, objektiivne staatus, uuringutulemused,

piirangu põhjustanud tervisekahjustuse kulg, taotleja enesehinnang, kohanemine piiranguga, piirangu põhjus ja mõju tegutsemisvõimele ning antakse hinnang alljärgneva kohta:

- 1) valdkondade lõikes või erijuhtumi puhul piirangute põhjuste, avaldumise ja raskusastmete koosmõju isiku töövõimele;
- 2) tegevused, mille täitmine on piiratud või võimatu ;
- 3) isiku töövõime ulatus koos põhjendusega;
- 4) seisundi muutumise prognoos osalise või puuduva töövõime korral;
- 5) töövõime vähenemise eeldatav kestus koos põhjendusega osalise või puuduva töövõime korral.

Kokkuvõttes arvamuses antakse soovitusel sobivate ja mitesobivate töötingimuste kohta ning hindamise käigus selgunud vajaduse korral soovitusel abivahendi kasutamise ja töövõime toetamise kohta.

Eksperdiarvamuses töövõimet välistava seisundi kinnitamisel, koostatakse kokkuvõttev arvamus, milles loetletakse kinnituse aluseks olevad diagnoosid ja seisundid, tuuakse välja peamine piiranguid põhjustav diagnoos ja ilmsed seisundid, mis tuvastati hindamise käigus; antakse hinnang isiku töövõime ulatusele koos põhjendusega; tuuakse välja seisundi muutumise prognoos ja puuduva töövõime eeldatav kestus koos põhjendusega.

3.3. Töövõime hinnangu kujunemine

3.3.1. Töövõime hindamise otsustustingimused

Töövõime hindamine lähtub eeldusest, et iga inimene on unikaalne ja sama haigus võib inimestel väljenduda väga erinevalt.

Taotleja tegutsemisvõime hindamisel eri valdkondades tuleb arvestada tema tahte ja jõudlusega tegevuste sooritamisel. Kõik tegevused peavad olema sooritatavad korduvalt, mõistliku aja vältel, tavapärasel määral ohutult, ilma tegevust häiriva valuta.

Taotleja hinnang oma tegutsemisvõimele ja põhjendused on väga olulise tähtsusega. Kui taotleja on mistahes võtmetegevuse juures ise oma seisundit kommenteerinud või kirjeldanud, peab arst seda arvestama ja argumenteerimisel kinnitama või taotleja kirjelduse arvestamata jätmist tegutsemispiirangu määramisel põhjendama.

Ekspertarstil tuleb tähelepanelik olla infoga, mis viitab isiku alkoholi- või narkootiliste ainete sõltuvusele ning ravimite või uimastava toimega ainete tarvitamisele. Sel juhul võib taotleja antud hinnang oluliselt erineda tema tegelikust tegutsemisvõimest. Piirangud võivad olla selgelt väljendunud, aga ka raskelt tuvastatavad ning arsti tuleb vältida taotleja tegutsemisvõime üle- või alahindamist.

Ekspertarst peab hindamise käigus tuvastama probleemi või piirangu põhjuse. Ühes valdkonnas esinev probleem võib eri inimestel väljenduda sarnaselt, aga selle põhjus võib olla erinev. Seetõttu tuleb probleemi käsitleda töövõime aspektist erinevalt.

Ekspertarst peab iga võtmetegevuse puhul piirangu raskusastme määramisel arvesse võtma abivahendite kasutamist ning taotleja kirjeldatud tahet ja jõudlust tegevusi sooritada ning väljendama seda tegevuspiirangu põhjendamisel.

Töövõime hinnang antakse üldjuhul pikaajalisele ja püsivale seisundile. Püsiv seisund on tervise seisund, mis eelduste kohaselt kahe aasta vältel oluliselt ei muutu. Töövõime hinnangut ei anta ajutisele ehk alla kuue kuu kestvale seisundile, mille põhjuseks on hiljutine trauma, operatsioon või tervise probleem. Sellisel juhul on pooleli aktiivravi (k.a taastusravi), mille ajal üldjuhul kasutatakse ajutist töövõimetust⁶ ning prognoositav on inimese kiire paranemine ravi tulemusel.

Samuti ei hinnata seisundit, mis ise võib oma loomu poolest olla püsiv, kuid ei pruugi põhjustada püsivat soorituse halvenemist.

Hindamise kohaselt võib töövõime vähenemine tuleneda:

- töövõimet välistavast meditsiinilisest seisundist;
- ühes valdkonnas esinevatest tegutsemise ja osalemise piirangutest;
- mitme valdkonna kombinatsioonis esinevatest tegutsemise ja osalemise piirangutest.

Töövõime hindamiseks kasutatavate küsimuste ([LISA 5](#)) punktiväärtuste 0, 1, 2, 3 ja 4 aluseks on RFK määratlus tegutsemispiirangu raskusastmele:

- 0 – EI OLE probleemi (puudub, tühine, ...) 0–4%;
- 1 – KERGE probleem (väike, nõrk, ...) 5–24%;
- 2 – MÕÕDUKAS probleem (keskmine, tuntav, ...) 25–49%;
- 3 – RASKE probleem (suur, tõsine, ...) 50–95%;
- 4 – TÄIELIK probleem (vaieldamatu, sügav, ...) 96–100%.

Vastavalt taotleja antud hinnangule määratakse tegutsemisvõime piirangu raskusaste numbriliselt. Kui taotleja ei ole piirangu raskusastet määranud ning on märkinud, et tema seisund on muutlik, peab ekspertarst määrama tegutsemisvõime piirangu raskusastme taotleja kirjelduse ja tervise infosüsteemi meditsiiniliste andmete alusel.

Näide. Kui valdkonnas „Liikumine“ vastab taotleja võtmeküsimuses „Liikumine eri tasapindadel“, et ta suudab läbida rohkem kui 200 meetrit ilma probleemideta, ei ole tema liikumisvõimes probleemi (raskusaste 0). Kui taotleja vastab, et tema liikumisvõime on muutlik, ja taotleja kirjeldab, et tal esineb tugev õhupuudus ja väsimus, mis takistab tema liikumist, ning terviseandmete alusel on taotlejal diagnoositud krooniline südamepuudulikkus ja kopsuhaigus, hindab arst tegutsemispiirangu mõõdukaks või raskeks.

Raskusastmete kirjeldused

Kerge probleem – ei sega väga igapäevaelu, on esinenud üksikutel juhtudel viimase 30 päeva jooksul või esineb alla 25% ajast.

⁶ Haiguse või vigastuse korral väljastab raviarst inimesele haiguslehe töövõime taastumise päevani, kuid mitte rohkem kui 240 järjestikust kalendripäeva tuberkuloosi või 182 järjestikust kalendripäeva mõne muu haiguse korral.
31.03.2020 korrigeeritud versioon

Mõõdukas probleem – häirib sageli igapäevaelu, esineb 25–50% ajast, tegevus on ilmselgelt raskemini teostatav kui ilma haiguseta inimesel.

Raske probleem – takistab olulisel määral igapäevaelu, esineb väga sageli või pidevalt, tegevuse sooritamine on peaaegu võimatu, kuid mingil määral siiski teostatav.

Täielik probleem – takistab kogu aeg igapäevaelu, esineb pidevalt, tegevust ei ole üldse võimalik teostada.

3.3.1.1. Abivahenditega arvestamine töövõime hindamisel

Töövõime hindamisel tuleb välja selgitada, kas taotleja kasutab iga päev tegutsemisvõimet parandavaid abivahendeid ning kas ja milliste abivahendite kasutamine aitaks tegutsemisvõimet parandada.

Kehalise võimekuse juures tuleb arvestada tegutsemisvõime kompenseerimist võimaldavate abivahendite kasutamist järgmiste põhimõtete alusel:

- kui taotleja kasutab tavapäraselt mingit abivahendit, hinnatakse võimekust koos abivahendiga;
- kui spetsialist (raviarst, perearst, abivahendi spetsialist jms) on taotlejale määranud/soovitanud abivahendi kasutamist, hinnatakse võimekust selle abivahendi kasutamise kontekstis ehk arvestades tegutsemisvõimet abivahendit kasutades;
- kui taotleja ei kasuta abivahendit ning talle ei ole seda kunagi määratud/soovitatud, hinnatakse taotlejat reaalse tegutsemisvõime alusel. Ekspert hinnang peab sisaldama kirjeldust selle kohta, kuidas parandaks taotleja võimekust abivahend, mida taotleja realselt ei kasuta.

Ekspertiisis tuleb arvestada tavapärase ja mõistliku abivahendite kasutamisega. Tavapärane tähendab selle taotleja jaoks tavapäraselt kasutatavat abi ning sotsiaal- ja tervishoiusüsteemis enamikule abivajajatele kättesaadavat (sh rahaliselt) abivahendit.

Kui taotlejale on määratud/soovitatud abivahend, aga ta ei kasuta seda, peab ekspertis välja selgitama:

- kas abivahendi kasutamine parandaks tegutsemisvõimet;
- miks taotleja seda ei kasuta;
- kas kasutamata jätmise põhjus on mõistlik.

3.3.2. Piirangute raskusastmete määramine ja töövõime ulatuse hindamine

Piirangute raskusastmete määramisel ja töövõime ulatuse hindamisel kaalutleb ekspertarst isiku terviseseisundist tulenevalt tegutsemispiirangute avaldumist, piirangu põhjustanud haiguse kulgu ja ägenemise sagedust ning taotleja enda hinnangut ja kohanemist piiranguga.

Võtmetegevuste piirangute raskusastmed ([LISA 5](#)) määratakse sarnaselt RFK tegutsemispiirangu raskusastmetele:

- 0 – puudub (0–4%);
- 1 – kerge (5–24%);
- 2 – mõõdukas (25–49%);
- 3 – raske (50–95%);
- 4 – täielik (96–100%).

Taotluse küsimustes esinev sõnaline piirangu raskusaste ei ole vastavuses RFK tegutsemispiirangu raskusastmega, st erinevates võtmetegevustes ja neid kirjeldavates küsimustes on piirangute raskusastmed erinevad.

Võtmetegevuste punktide väärtus ([LISA 5](#)) ja töövõime ulatuse hindamisel saadav punktide summa on erineva tähendusega. Võtmetegevuste punktide väärtus määrab piirangu raskusastme, aga punktide summa ehk skoor määrab tegutsemisvõime ehk töövõime ulatuse.

Summeerimine ehk skoorimine on kõikide võtmetegevuste punktide ehk raskusastmete liitmine. Raskusastmeid 0 ja 1 summeerimisel ei liideta ehk summeerimisele kuuluvad ainult raskusastmed 2, 3 ja 4.

Töövõime ulatust hinnatakse vastavalt töövõime hindamise otsustustingimustele ([LISA 6](#)). Töövõime ulatuse määramise aluseks olev skoor on kõigi võtmetegevuste skooride (v.a 0 ja 1) summa.

Eksperdiarvamuse andja hindab töövõime kas osaliseks või puuduvaks, kasutades kaalutusõigust kui võtmetegevuste piirangute raskusastmete arväärtuste summa on neli või suurem või erijuhtumi esinemisel või kui suhtlemise valdkonna võtmetegevuse piirangute raskusaste on hinnatud arväärtusega neli.

Kaalutusõiguse kasutamisel, arvestab eksperdiarvamuse andja eelkõige taotleja tegutsemisvõimet mõjutavate järgnevate asjaoludega: erinevates valdkondades isikul esinevate piirangute koosmõju, tervisekahjustuse või haiguse ulatus, kulg, raskusaste ja esinemise sagedus, isiku haiguskriitika ja –teadlikkus, ravisoostumus ning piirangute mõju igapäevategevustele.

Eksperdiarvamuse andja hindab isiku töövõime osaliseks, kasutades kaalutusõigust, kui isik ei suuda mistahes võtmetegevust sooritada iseseisvalt.

Valdkonnapõhise tegutsemispiirangu raskusaste (töövõime hindamise kokkuvõttes) määratakse sama valdkonna suurima skooriga võtmetegevuse alusel. Ühe võtmetegevuse kahe küsimuse vastuste punkte ei summeerita, raskusastmena arvestatakse suuremat punktiväärtust.

Taotleja töövõime puudub järgmistel juhtudel:

- tuvastatud on töövõimet välistav seisund
- üks võtmetegevustest on hinnatud punktiga 4⁷;
- mistahes võtmetegevuste skoor eri valdkondade peale kokku on ≥ 4 ja eri valdkondade tegutsemisvõime piirangute koosmõju tõttu ei ole isik võimeline töötama;
- taotleja valdkonnapõhises tegutsemisvõimekus ei ole rasket ega täielikku tegutsemispiirangut (3–4 punkti), kuid inimese tervis on ohus, kui ta jätkab töötamist. See tingimus tuleneb erijuhtumitest, kui punktiväärtuse 4 tähenduseks hinnatakse puuduv töövõime.

Erijuhtumi all mõeldakse erandlikku töövõime hindamise juhtumit, mida ei ole võimalik käsitleda üheski hindamise valdkonnas ning mille puhul isiku tervises seisund põhjustab piiranguid ainult ajuti või põhjustab kergeid piiranguid mitmes hindamise valdkonnas või on risk töötamise jätkamisel haiguse süvenemiseks.

⁷ Kui ühe võtmetegevuse skoor oli 4, siis töövõime automaatselt puudub. Arstil on töövõime ulatuse üle otsustamise võimalus juhul, kui skoor oli 4 kas erijuhtu või suhtlemise valdkonnas esinenud piirangute tõttu.

Erijuhtumiga võib näiteks tegemist olla, kui:

- taotleja saab halvaloomulise kasvaja tõttu keemia- ja kiiritusravi, kuid kõikides küsitud valdkondades on tema tegutsemisvõimekus hea;
- taotlejal on raske põletikuline nahahaigus, mille tõttu on tal nahakontakt mistahes objektidega (sh riietega) valu tõttu takistatud ja infektsioonihoht on suur, kuid kõikides küsitud valdkondades on tema tegutsemisvõimekus hea;
- taotlejal on kääbuskasv, mille tõttu jäävad talle raskesti kättesaadavateks igapäevaelus vajalikud töö-, suhtlus- ja muud tasapinnad, kuid kõikides küsitud valdkondades on tema tegutsemisvõimekus hea.

Erijuhtumi puhul langetab ekspertarst kaalutlusotsuse töövõime ulatuse ja raskusastme kohta, toetudes terviseandmete analüüsimisel ja töövõime hindamisel muu hulgas käesolevas peatükis loetletud kriteeriumitele.

Taotleja töövõime on osaline järgmistel juhtudel:

- mistahes võtmetegevuste skoor eri valdkondade peale kokku on ≥ 4 ja eri valdkondade tegutsemisvõime piirangute koosmõjul on töövõime osaline;
- taotleja ei suuda mistahes võtmetegevust ilma kõrvalise abita iseseisvalt sooritada;
- taotleja valdkonnapõhises tegutsemisvõimes ei ole rasket ega täielikku piirangut (3–4 punkti), kuid on tema tervise halvenemise oht, kui ta jätkab töötamist. See tingimus tuleneb erijuhtumist, kui punktiväärtuse 4 tähenduseks hinnatakse osaline töövõime.

Taotleja on töövõimeline, kui mistahes võtmetegevuste skoor eri valdkondade peale kokku on ≤ 3 .

Seisundi prognoos võib olla:

- tõenäoliselt vähe muutuv;
- tõenäoliselt paranev;
- tõenäoliselt halvenev;
- raskesti prognoositav.

Prognoos määratakse selle põhjal, milline on taotleja seisundi prognoos, arvestades haiguse senist kulgu, selle haiguse tavapärasest kulgu/muutumist, ravivõimalusi jm.

Prognoosi tuleb põhjendada. Kirjeldatakse taotleja seisundi prognoosi, arvestades tegutsemispiirangute aluseks oleva(te) haigus(t)e senist kulgu, tavapärasest kulgu/muutumist, ravivõimalusi jms. Sellega põhjendatakse töövõime määra kehtivust.

Kehtivuse aja määramisel lähtutakse prognoosist: tõenäoliselt paraneva seisundi puhul eeldatava paranemise aeg, tõenäoliselt vähemuutuva seisundi korral pikim võimalik aeg (kui see on kohane).

3.3.3. Soovituste andmine eksperdiarvamuse kokkuvõttes

Sobivad ja mittesobivad töötingimused

Üldistusena määratakse võimalikud sobivad ja mittesobivad töötingimused, mis arvestavad taotlejal esinevaid tegutsemise piiranguid. Soovituste andmisel on eksperdiarvamuse andjal võimalik kasutada võimete ja tööõuete klassifikaatorit ([LISA 7](#)).

Abivahendid

Abivahendite soovitamisel kasutatakse ISO klassifikaatorit ([LISA 8](#)) pearühmade vähemalt 2-numbrilise koodina. Eristatakse olemasolevaid abivahendeid ja vajalikke abivahendeid.

Soovitused töövõime edasiseks toetamiseks

Soovitused võivad puudutada funktsioone, mida inimesel tuleks arendada, ja konkreetseid sekkumisi (nt ravivajadus).

Näide. Isikule antakse soovitus uute töövõtete ja abivahendite kasutama õppimiseks. Kuna isikul on insuldi järel raske uue olukorraga kohaneda, tuleb pakkuda ka psühholoogilist nõustamist vms.

LISA 1. TÖÖVÕIME HINDAMISE VALDKONDADE, VÕTMEGEVUSTE JA RFK KOODIDE VASTAVUSTABEL

RFK koosneb valdkondadest ja valdkonna allkategoriatest.

RFKs kasutatakse tähtede ja numbrite süsteemi.

Tähed b, s, d ja e on kasutusel organismi funktsioonide (b), struktuuride (s), tegutsemise ja osaluse (d) ning keskkonnategurite (e) tähistamiseks. Tähtedele järgneb numbriline kood. Töövõime hindamisel rakendatakse ainult funktsioonide, struktuuride ning tegutsemise ja osaluse koodi. Keskkonnategurite koodi ei rakendata.

RFK valdkonnad	Valdkonnad metoodikas	Valdkondadele võtmetegevused	RFK valdkonna ning tegutsemise ja osaluse koodid
Kehalised sooritusused			
d4 Liikuvus	1. Liikumine	1.1. Liikumine eri tasapindadel	d450 Käimine d465 Abivahenditega liikumine d455 Muul viisil liikumine:
		1.2. Ohutu ringiliikumine	b210 Nägemisfunktsioonid* b156 Tajufunktsioonid*
		1.3. Seismine ja istumine	d420 Enda ühest kohast teise nihutamine d415 Kehaasendi säilitamine
	2. Käeline tegevus	2.1. Käte sirutamine	d445 Käte ja käsivarte kasutamine: d4452 Kүүnitamine; d4553 Käte või käsivartega pööramine või keeramine
		2.2. Asjade liigutamine	d430 Esemete tõstmine ja kandmine
		2.3. Käteosavus	d440 Käte täppisliigutused
d3 Suhtlemine	3. Teabe edasiandmine ja vastuvõtmine	3.1. Teabe edasiandmine	d349 Teisiti täpsustatud (TT) ja täpsustamata (Tta) suhtlemine – sõnumite edastamine d398 TT suhtlemine d330 Rääkimine d350 Vestlus b156 Tajufunktsioonid* b167 Keele vaimsed funktsioonid* b210 Nägemisfunktsioonid*
		3.2. Teabe vastuvõtmine	d310 Suuliste sõnumite vastuvõtmine d329 TT ja Tta suhtlemine – sõnumite vastuvõtmine d325 Kirjutatud sõnumite vastuvõtmine suhtlemisel b210 Nägemisfunktsioonid* b156 Tajufunktsioonid* b230 Kuulmisfunktsioonid
d5 Enesehooldus	4. Teadvusel püsimine ja enesehooldus	4.1. Teadvusel püsimine	d570 Oma tervise eest hoolitsemine b110 Teadvuse funktsioonid*

RFK valdkonnad	Valdkonnad metoodikas	Valdkondadele võtmetegevused	RFK valdkonna ning tegutsemise ja osaluse koodid
		4.2. Tualettruumi toimingud	d530 Tualettruumitoimingud b620 Urineerimisfunktsioonid*
		4.3. Söömine ja joomine	d550 Söömine d560 Joomine b510 Toidu manustamise funktsioonid*
Vaimsed sooritused			
d1 Õppimine ja teadmiste rakendamine	5. Õppimine ja tegevuste sooritamine	5.1. Tegevuste õppimine	d155 Oskuste omandamine d1550 Põhioskuste omandamine d1551 Keeruliste oskuste omandamine
d2 Üldised ülesanded ja nõuded		5.2. Tegevuste alustamine ja lõpetamine	d175 Probleemide lahendamine d1750 Lihtsate probleemide lahendamine d230 Igapäevatoimingute tegemine
	6. Muutustega kohanemine ja ohu tajumine	6.1. Väljaskäimine	d240 Stressi ja muude psüühiliste koormustega toimetulek b164 Kõrgemad kognitiivsed funktsioonid*
		6.2. Riski või ohu tajumine	d210 Ühe ülesande täitmine d2100 Lihtsa ülesande täitmine
		6.3. Toimetulek muutustega	d240 Stressi ja muude psüühiliste koormustega toimetulek d2303 Oma aktiivsuse reguleerimine
d7 Inimestevaheline lävimine ja suhted	7. Suhtlemine	7.1. Suhtlemisega hakkamasaamine	d730 Võõrastega kontakteerumine d750 Mitteametlikud sotsiaalsed suhted
		7.2. Kohane käitumine	d710 Elementaarne inimestevaheline lävimine
Kõik valdkonnad		b130 Vaimse energia ja tungifunktsioonid**	

*RFK alusel organismi funktsioon, mida tuleb vaadata seotuna tegutsemise ja osalusega.

** RFK alusel tuumkood, kasutatakse üle kõikide valdkondade võtmetegevuste.

LISA 2. TÖÖVÕIMET VÄLISTAVAD SEISUNDID

Töövõimet välistavad seisundid on:

- 1) pahaloomulise kasvaja vaevusi leevendav ehk parim toetav ravi, kui onkospetsiifilist ravi ei ole võimalik rakendada;
- 2) dialüüsravi;
- 3) juhitud hingamine või pidev hapnikravi hingamispuudulikkuse tõttu;
- 4) dementsus;
- 5) mõõdukas või raske või sügav vaimne alaareng;
- 6) püsivalt voodihaige (ööpäevaringne kõrvalabi vajadus).

LISA 3. TÖÖVÕIME HINDAMISE/PUUDE RASKUSASTME TUVASTAMISE TAOTLUSE VORM⁸

IÜLDOSA

1.1. TAOTLEJAANDMED

Eesnimi:	Perekonnanimi:
Isikukood:	
Kui Eesti isikukood puudub, märkige palun sünniaeg: __.__. __ ja sugu: ☐ M ☐ N	
Välisriigi isikukood (kui see on olemas):	
Isikukoodi väljastanud riik:	
Postiaadress (töövõimekaardi ja puudega isiku kaardi saatmiseks):	
E-posti aadress:	Telefon:
Kui Teil on kõne- või kuulmisraskus või muu takistus, mille tõttu Te ei saa telefoni teel suhelda, ja olete nõus, et taotlusega seotud küsimustes võetakse telefoni teel ühendust mõne Teile lähedase isikuga, nimetage palun kellega (ees- ja perekonnanimi, kontaktid):	

⁸ Taotlejale täitmiseks mõeldud vorm on kättesaadav Töötukassa kodulehel: www.tootukassa.ee
31.03.2020 korrigeeritud versioon

Juhul, kui Teie elukoht on nii Eestis kui ka mõnes teises riigis, nimetage välisriik ja elukoha aadress välisriigis:

.....

Välisriigis elamise/töötamise andmed

Juhul, kui elate/töötate või olete elanud/töötanud välisriigis, nimetage see riik ja seal elamise/töötamise perioodid kuupäevalise täpsusega.

.....

Riik	Periood	Juhul, kui töötasite selles riigis viimase 5 aasta jooksul, siis märkige kellena töötasite (vastamisel arvestage kõiki töövorme)

TAOTLEJA ESINDAJA ANDMED

Palume täita esindaja (volitatud esindaja, lapsevanema, eestkostja) andmed, kui taotleja on alla 18-aastane või kui taotlejale on määratud eestkostja või esindaja.

Eestkostja/lapsevanem

Volitatud esindaja

Eesnimi:	Perekonnanimi:
Isikukood:	
E-posti aadress:	Telefon:
Postiaadress:	

Kui taotleja esindaja on juriidiline isik, märkige palun juriidilise isiku nimi:

.....

Juhul, kui taotluse esitab volitatud isik, palume lisada taotlusele esindusõiguse aluseks olev volikiri.

TAOTLEN:

☐	Töövõimehindamist
☐	Töövõimetoetust
☐	Puude raskusastme tuvastamist
☐	Puudega tööealise inimese toetust
☐	Puudega vanema toetust (makstakse ühele puudega vanematest või last üksi kasvatavale puudega vanemale, eestkostjale või hoolduspere vanemale)

Millisesse töötukassa esindusse soovite küsimuste korral pöörduda?

.....

Nõusolek tervise infosüsteemis olevate terviseandmete töötlemiseks

Olen nõus, et Eesti Töötukassa ja Sotsiaalkindlustusamet töötlevad töövõime hindamise ja puude raskusastme tuvastamise eesmärgil:

☐	minu / minu eestkostetava tervise infosüsteemis olevaid andmeid (sissekandeid teinud arstide ja nende sisestatud terviseandmete, sh visiitide, haiglas viibimiste ning ravimite kohta). Eelnimetatud andmeid töötlevad üksnes arstiõppe läbinud töötajad ning töövõime hindamisse kaasatud tervishoiuteenuse osutaja. Tervise infosüsteemi sissekande teinud arsti nime ja sissekande tegemise aega töötlevad vastava õigusega töötajad.
--------------------------	--

Olen teadlik, et käesolev nõusolek laieneb ka tervise infosüsteemis olevatele isikuandmetele, millele juurdepääsu olen tervishoiuteenuse osutajatele keelanud.

Olen teadlik, et mul on õigus oma nõusolek igal ajal tagasi võtta (nõusolekut ei saa tagasi võtta tagasiulatuvalt), esitades vastav sooviavaldus Eesti Töötukassale või Sotsiaalkindlustusametile.

Isikuandmete töötlemise tingimustega on võimalik tutvuda töötukassa veebilehel www.tootukassa.ee või Sotsiaalkindlustus-ameti veebilehel www.sotsiaalkindlustusamet.ee.

1.2. TÖÖVÕIME HINDAMISE JA TÖÖVÕIMETOETUSE OTSUSTE, PUUDE RASKUSASTME TUVASTAMISE TEATISE JA TOETUSTE KÄTTESAAMISE VIISID

Palun väljastada OTSUSED/TEATIS:			
Taotlejale ☐ Eestkostjale/lapsevanemale ☐ Volitatud esindajale ☐			
Palun märkige otsuste ja teatise kättesaamise viiside loetelust ainult üks variant X-ga.			
Soovin saada TÖÖVÕIME HINDAMISE JA TÖÖVÕIMETOETUSE OTSUSED*:			
☐	E-postiga	☐	Lihtkirjaga
☐	Töötukassa esindusest Soovineeltevastust, et otsusele võib järele tulla: E-kirjaga ☐ Telefoni teel ☐		
Soovin saada PUUDE RASKUSASTME TUVASTAMISE TEATISE:			
☐	Lihtkirjaga	☐	Tähtitud kirjaga
☐	E-kirjaga (e-kirjaga saadetakse otsus, kui puude raskusastet ei tuvastatud)		

* Töövõime hindamise ja töövõimetoetuse otsus ning eksperdiarvamus on kättesaadav ka töötukassa iseteenindusportaalist www.tootukassa.ee ja eksperdiarvamus on lisaks veel kättesaadav patsiendiportaalist www.digilugu.ee.

Palun kanda TOETUSED:	
Taotleja arvelduskontole Eestis:	☐
Pangakonto number:	
Taotleja arvelduskontole välisriigis taotleja kulul:	☐
Pangakonto number:	
SWIFT/BIC kood:	
Panga nimi:	
Teise isiku sh kohaliku omavalitsuse või muu asutuse arvelduskontole Eestis: (võimalik valida, kui käesolev taotlus allkirjastatakse töötukassas või sotsiaalkindlustusametis kohapeal, esitatakse digitaalselt allkirjastatuna või notariaalselt tõestatuna)	☐

Teise isiku ees- ja perekonnanimi/ kohaliku omavalitsuse või muu asutuse nimi:

Teise isiku isikukood:

Pangakonto number:

Viitenumber:

Posti teel kojukandega taotleja kulul:

kirjutage kojukande aadress:

.....

Posti teel kojukandega töötukassa/ sotsiaalkindlustusameti kulul taotleja aadressil, kuna olen sügava puudega ja:

- mul on liikumistakistus;

- ma elan hajaasustusalal ja pangateenus on mulle raskesti kättesaadav.

Põhjendage oma soovi

.....

Juhul, kui taotlete posti teel kojukannet töötukassa/sotsiaalkindlustusameti kulul, märkige palun eespool nimetatud makseviisidest lisaks üks alternatiivne makseviis juhuks, kui kojukannet töötukassa/sotsiaalkindlustusameti kulul ei võimaldata.

Juhul kui soovite töötukassa poolt makstavat töövõimetoetust saada erineval viisil või erinevale kontole kui puude toetust, siis palun märkige, millisel viisil soovite töövõimetoetuse maksmist ja täiendage ülevalpool vastava makseviisi juures andmeid.

Töövõimetoetus kanda:

Taotleja arvelduskontole Eestis

Taotleja arvelduskontole välisriigis taotleja kulul

Teise isiku sh kohaliku omavalitsuse või muu asutuse arvelduskontole Eestis

Posti teel kojukandega taotleja kulul

Posti teel kojukandega töötukassa kulul taotleja aadressil

Juhul, kui Teile makstakse töövõimetoetusega samal eesmärgil makstavat toetust, pensioni või muud rahalist hüvitist välisriigist, kirjutage:

toetust, pensioni või muud rahalist hüvitist maksev välisriik	
välisriigist saadava toetuse, pensioni või muu rahalise hüvitise liik, summa ja maksmise periood (lisage taotlusele ka seda tõendav dokument, nt toetuse, pensioni või hüvitise määramise otsus)	

1.3. ARSTID JA TEISED SPETSIALISTID

Kas olete käinud viimase kuue kuu jooksul arsti vastuvõtul?

JAH EI

Kui elate või töötate välismaal ja olete seal käinud viimase kuue kuu jooksul arsti juures, kirjutage palun, kus riigis:

.....

1.3.1. Nimetage arstid, kellel on andmeid Teie töövõime hindamiseks oluliste tervisehäirete kohta. Märkige siia ainult need arstid, kes on Teie püsivat haigust diagnoosinud või ravinud.

ARST	
Ees- ja perekonnanimi	
Eriala	
Asutus	
Viimane arstile pöördumise aeg (aasta, kuu)	
ARST	
Ees- ja perekonnanimi	
Eriala	
Asutus	
Viimane arstile pöördumise aeg (aasta, kuu)	
ARST	
Ees- ja perekonnanimi	
Eriala	
Asutus	
Viimane arstile pöördumise aeg (aasta, kuu)	
ARST	
Ees- ja perekonnanimi	

Eriala	
Asutus	
Viimane arstile pöördumise aeg (aasta, kuu)	

Soovi korral nimetage spetsialistid, kes saaksid vajaduse korral anda lisaandmeid Teie tegutsemispiirangute kohta.

SOTSIAALTÖÖTAJA	
Ees-japerekonnanimi	
Asutus	
PSÜHHOLOOG	
Ees- ja perekonnanimi	
Asutus	
SOTSIAALTEENUSE OSUTAJA (sh tugiisik, tegevusjuhendaja jms)	
Ees-ja perekonnanimi	
Asutus	
MUU (nt füsioterapeut, tegevusterapeut, eripedagoog, logopeed)	
Ees-ja perekonnanimi	
Asutus	

II TÖÖVÕIMET VÄLISTAVAD SEISUNDID

Alljärgnevalt loetletud seisundite korral menetletakse Teie taotlust lihtsustatud korras.

Kui töövõimet välistav seisund ei leia ekspertiisi käigus kinnitust, palutakse Teil hiljem täita töövõime hindamise taotlus täismahus.

2.1. Kas Teil on mõni alljärgnevalt loetletud seisund?

JAH

EI

- pahaloomulise kasvaja vaevusi leevendav ehk parim toetav ravi, kui onkospetsiifilist ravi ei ole võimalik rakendada;
- dialüüsravi;
- juhitav hingamine või pidev hapnikravi hingamis-puudulikkuse tõttu;
- dementsus;
- mõõdukas või raske või sügav vaimne alaareng;
- püsivalt voodihaige (ööpäevaringne kõrvalabi vajadus)

Kohustun Eesti Töötukassale viivitamata teatama asjaoludest, mis mõjutavad minu õigust saada töövõimetoetust ja selle suurust, sealhulgas välisriiki elama ja tööle asumisest ning välisriigis saadavast toetasust, töötuskindlustushüvitisest, vanemahüvitisest, ajutise töövõimetus hüvitisest ja pensionist ning töövõimetoetusega samal eesmärgil makstavast toetusest, pensionist või muust rahalisest hüvitisest.

Kohustun Sotsiaalkindlustusametile viivitamata teatama asjaoludest, mis mõjutavad minu õigust saada puuetega inimeste sotsiaaltoetusi, sealhulgas lapse õpingute katkestamisest (puudega vanema toetus), välisriiki elama asumisest ning välisriigis saadavast puuetega inimeste sotsiaaltoetustega samal eesmärgil makstavast toetusest või muust rahalisest hüvitisest.

Olen teadlik, et Eesti Töötukassa/Sotsiaalkindlustusamet võib nõuda õigusliku aluseta määratud ja makstud toetuse/hüvitisid minult tagasi.

2.2. Kui märkisite punktis 2.1 välistava seisundi vastuseks JAH ega soovi taotlusvormi edasi täita, allkirjastage taotlusvorm.

(kuupäev)

(taotleja nimi)

(allkiri)

(kuupäev)

(taotleja esindaja nimi)

(allkiri)

III TÖÖTAMINE

Kui Teil on praegusel töökohal tervise tõttu raskusi tööülesannete täitmisega, kirjeldage neid palun:

.....
.....
.....
.....

Kui mõni Teie eelnev töösuhe on lõppenud tervises seisundi tõttu, kirjeldage palun põhjuseid:

.....
.....
.....
.....

IV KÕRVALABI, REHABILITATSIOON JA SOTSIAALTEENUSED

Kõrvalabi

Kas Te kasutate oma igapäevategevustes teise inimese abi?

JAH EI

Rehabilitatsioon

Kas olete kasutanud viimase kolme aasta jooksul sotsiaalkindlustusameti kaudu sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust?

JAH EI

(Töölase rehabilitatsiooni andmed on töötukassale kättesaadavad).

Sotsiaalteenused

Kui kasutate sotsiaalteenuseid, nimetage palun milliseid:

.....
.....
.....

V KEHALINE JA VAIMNE VÕIMEKUS

Alljärgnevalt hinnake, kuidas Te suudate erinevaid tegevusi sooritada, arvestades oma kehalist ja vaimset võimekust.

Teie enda hinnang tegutsemispiirangutele on töövõime HINDAMISEL väga oluline. Palun kirjeldage piirangute juures võimalikult täpselt nende ilmnemist, esinemise sagedust ja ulatust.

Tegevuse sooritamine raskusteta tähendab seda, et saate nimetatud tegevust teha ohutult, korduvalt ja ilma ülemäärase pingutuseta.

Vastusevarianti "Minu võimekus on muutlik" kasutage juhul, kui tegevus on mõnikord võimalik ja mõnikord mitte (nt haiguse periooditi ägenemise tõttu). Palun kirjeldage võimalikult täpselt nn „häid“ ja „halbu“ päevi, samuti täpsustage piirangute esinemise sagedust.

Enne taotluse täitma asumist palun lugege läbi kogu taotlusvorm, siis on kergem aru saada, millistes valdkondades oma piirangut kirjeldada.

Kas Teil on tahet igapäevaelus osaleda?

JAH EI

Kui vastasite EI, kirjeldage palun, kui sageli ja milliste igapäevategevuste juures Teil tahtega raskusi esineb.

.....
.....
.....

1. Liikumine

Selles osas küsitakse, kuidas Te saate ringi liikuda, treppidel liikuda, takistusi ületada, seisvat ja istuvat asendit säilitada ja vahetada.

Kui kasutate liikumiseks, seismiseks või istumiseks abivahendeid või teise inimese abi, märkige seda vastava tegevuse juures.

Liikumise abivahenditeks võivad olla: alajäseme protees(id); käsi- ja elektrilised ratastoolid; kargud, käimiskepid, kõndimisraamid; kohandatud juhtimisega autod; kahe- ja kolmerattalised mopeedid, kohandatud jalgrattad (k.a motoriseeritud); keha siirdumise ja teisaldamise vahendid (libistamislaudad, tõstukid, kaldteed); kompimis- ja valged kepid, juhtkoer; käte, jalgade, selja või kaela tugiortoosid jne.

1.1. Liikumine eri tasapindadel

Ringiliikumise all mõistetakse tavatempos mingi vahemaa läbimist samal tasapinnal. Palun võrrelge ennast oma piiranguteta sõbra, pereliikme või kolleegiga. Kas jõuate temaga sammu pidada? Kas on juhtunud, et kaaslane peab peatuma ja Teid järele ootama? Eri tasapindadel liikumise all mõistetakse ebatasasel pinnal käimist, takistuste ületamist ja treppidel liikumist. Liikumine on raskusteta, kui ei esine valu, nõrkust, väsimust, õhupuudust, tasakaalukaotust vms.

Suudan raskusteta ringi liikuda ja trepist käia.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 1.2 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevale küsimustele vastamist.

1.1.1. Kui pika vahemaa suudate läbida ilma valu, nõrkuse, väsimuse, peapöörituse, õhupuuduse või tasakaalu-kaotuseta?

- Enam kui 200 meetrit
- 200 meetrit
- 100 meetrit (umbes jalgpalliväljaku pikkus)
- 50 meetrit (umbes 5 bussi pikkus)
- Ei suuda iseseisvalt üldse liikuda
- Minu võimekus liikuda on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kuidas Te liigute ja mis takistab Teie ringiliikumist. Lisage piirangute esinemise sagedus (päevas, nädalas jne) ning valu korral selle tugevus. Kui kasutate abivahendit, kirjeldage palun, millist ja kuidas. Kui Te ei saa Teile soovitatud või välja kirjutatud abivahendit kasutada, kirjeldage palun, mis põhjusel.

.....
.....
.....

1.1.2. Kas suudate treppidel liikuda ja vajaduse korral takistusi (nt lävepakud, kõnnitee äärekiivid jms) ületada?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus trepist üles või alla liikuda on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kas vajate seejuures abivahendit. Kas Teil esineb takistuste ületamisel või trepist liikumisel valu, tasakaalukaotust, õhupuudust või südame-kloppimist, kukkumisi jne ning kui sageli.

.....
.....

.....

1.2. Ohutu ringiliikumine

Ohutu ringiliikumise all mõistetakse raskusteta ja turvaliselt (nt tasakaalukaotuseta, kukkumiseta, erinevatel pindadel) ning mõistliku ajaga soovitud kohta liikumist. Siin on mõeldud luu- ja lihaskonna haiguste ning nägemis- ja kuulmisraskuste poolest ohutut liikumist. Siin ei käsitleta hirmust või ärevusest põhjustatud raskusi.

Suudan ohutult siseruumides ja väljas ringi liikuda.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 1.3 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevale küsimustele vastamist.

1.2.1. Kas suudate ohutult tänaval liikuda, sh kohtades, kus pole varem käinud?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus ohutult liikuda on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust, sh abivahendi kasutamist. Kirjeldage neid raskusi, mis takistavad ohutut liikumist. Kui kasutate abivahendeid (sh nägemise, kuulmise, liikumise), kirjeldage palun, kuidas need abistavad Teid ohutul liikumisel.

.....

.....

.....

1.2.2. Kas suudate liikuda ohutult siseruumides, sh ruumides, kus pole varem käinud?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus ohutult siseruumides liikuda on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust, sh kirjeldage abivahendi kasutamist. Kirjeldage neid raskusi, mis takistavad uude kohta minekut ja seal ohutut ringiliikumist.

.....
.....
.....

1.3. Seismine ja istumine

Seismise all mõistetakse ühel kohal püsimist, vajaduse korral abivahendit kasutades või millelegi toetudes (nt laud, tool). Teise inimese abi siinkohal arvestada ei saa.

Istumise all mõistetakse käetugedeta toolil istuvas asendis püsimist. Istuvat ja seisvat asendit võib vahetada ehk seismise vahel võib istuda 2–3 minutit ja vastupidi.

Suudan kehaasendeid säilitada ja vahetada raskusteta ja valu tundmata.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 1.4 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevale küsimustele vastamist.

1.3.1. Kas suudate ühel kohal olla seistes või istudes, tundmata valu või väsimust?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Suudan kuni 3 tundi
- Suudan vähem kui 1 tund
- Ei
- Minu võimekus ühel kohal püsida istudes, seistes või kehaasendeid vahetades on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage ühes asendis püsimise võimet ning raskusi, mis Teil selle juures tekivad. Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....
.....
.....

1.3.2. Kas suudate kehaasendeid vahetada, nt püsti tõusta, toolile istuda, kummardada jne?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus kehaasendeid vahetada on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjutage, kas Teil on raskusi kehaasendite vahetamisel ja milles need väljenduvad. Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....

.....

.....

.....

1.4. Liikumisega seotud muud piirangud

Kui Teil on liikumise, kehaasendite säilitamise või vahetamisega raskusi, aga eespool esitatud küsimused ei võimaldanud neid kirjeldada, siis kirjeldage neid siin.

.....

.....

.....

.....

2. Käeline tegevus

Selles osas küsitakse, kas Te suudate ülemäärase pingutuseta oma igapäevategevustes käsi välja sirutada, suuri esemeid haarata ja liigutada ning sõrmedega täpseid liigutusi teha. Käeline tegevus on raskusteta, kui ei esine valu, käte nõrkust või värisemist, liikumispiiratust vms.

Kui kasutate abivahendeid või teise inimese abi, kirjeldage seda vastava tegevuse juures.

Käelise tegevuse abivahenditeks võivad olla nt ülajäseme või käeproteesid, robotkäed, haaratsid, ülajäseme, labakäe või sõrmede tugiortoosid, arvuti eriotstarbelised klaviatuurid ja/ või hiired.

Olen:

- Vasakukäeline
- Paremakäeline

2.1. Käte sirutamine

Käte sirutamise all mõistetakse käte sirutamist eri kõrgustele, käte painutamist õla- ja küünarliigesest, kaasa arvatud millegi järele küünitamist või eseme viskamist.

Suudan raskusteta käsi üles tõsta.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 2.2 (lk ...) juurde. Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

2.1.1. Kas suudate käsi nii palju tõsta, et näiteks riulilt mingit eset kätte saada?

- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus tegevuse sooritamiseks käsi tõsta ja kõverdada on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kui Te ei suuda käsi tõsta, siis kirjutage, mis on selle põhjus ja kas see puudutab mõlemat kätt. Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....

.....

.....
.....

2.2. Asjade liigutamine

Asjade liigutamise all mõistetakse nendest kahe käega kinnihaaramist ja soovitud kohta tõstmist vöö kõrgusel (keha ühelt poolelt teisele).

Suudan kätega raskusteta asju liigutada.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 2.3 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

2.2.1. Kas suudate tõsta ja liigutada 1-liitrist vedelikuga täidetud anumad?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suudan tõsta kuni pooleliitrist anumad
- Ei suuda tõsta ühtegi eset olenemata kaalust
- Minu võimekus sellist anumad tõsta ja liigutada on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kui Te ei suuda üheliitrist vedelikuga täidetud anumad liigutada, siis kirjeldage, milles raskused seisnevad (nt kas käte ebakindluse tõttu kaasneks vedeliku mahaloksumine või peate ühe käe väikese jõudluse tõttu teise käe abiks võtma jne). Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....
.....
.....
.....

2.2.2. Kas suudate raskusteta tõsta ja liigutada suurt ja kerget eset, näiteks patja või tühja pappkasti?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus sellist eset tõsta ja liigutada on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kui Te ei suuda esemeid tõsta, kirjutage palun, mis on selle põhjus.

.....

.....

.....

2.3. Käteosavus

Käteosavuse all mõistetakse sõrmede ja randmete liikuvust ja jõudu, võimet käsi randmest pöörata sisse- ja väljapoole ning käte ja sõrmede täppisliigutusi (väikeste asjade haaramist, hoidmist, sõrmitsemist).

Suudan raskusteta käsi ja sõrmi kasutada.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 2.4 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

2.3.1. Kuidas saate käsi ja sõrmi kasutada?

- Väikeste raskustega mõne tegevuse sooritamiseks
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus käsi ja sõrmi kasutada on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjutage, milliste tegevustega on Teil raskusi ja miks. Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....
.....
.....

2.4. Käelise tegevusega seotud muud piirangud

Kui Teil on käelise tegevusega raskusi, mida eespool esitatud küsimused ei võimaldanud kirjeldada, siis kirjeldage neid raskusi siin.

.....
.....
.....

3. Teabe edastamine ja vastuvõtmine

Selles osas küsitakse, kas Te saate suhelda, arvestades oma nägemise, kuulmise ja kõnelemise ning informatsiooni edasiandmise ja vastuvõtmise võimekust.

Kui kasutate suhtlemiseks abivahendeid või teise inimese abi, kirjeldage seda vastava tegevuse juures.

Suhtlemise abivahenditeks võivad olla nt prillid, luubid, lugemistelerid, suurendavad video- või muud süsteemid, taktilkirjas edastatud materjalid, kuuldeaparaadid, implantaatidega kasutatavad kuuldeaparaadid, kuulmisprillid, helivõimendid, elektroonilised lähisuhtluse abivahendid (dialoogiseadmed), alternatiivse kommunikatsiooni abivahendid (kommunikaatorid) jne.

3.1. Teabe edasiandmine

Teabe edasiandmise all mõistetakse kõnelemise ja kirjutamise teel suhtlemist. Teavet võib edasi anda muu hulgas viiplemise, trükkimise jne abil.

Suudan teiste inimestega raskusteta kõneledes ja kirjalikult suhelda.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 3.2 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevale küsimustele vastamist.

3.1.1. Kas suudate teisele inimesele edasi anda lihtsa teabe? (lihtne teave võib olla näiteks hoiatushüüe, teave kellaaja või asukoha kohta)

- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus lihtsaid sõnumeid edastada on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kuidas Te suhtlete teiste inimestega. Milles väljenduvad raskused teistele inimestele sõnumite edastamisel? Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....

.....

.....

3.2. Teabe vastuvõtmine

Selles osas küsitakse, kas Te suudate kuulmise või nägemise abil erinevat teavet vastu võtta.

Suudan raskusteta öeldut kuulda ja kirjutandut lugeda.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 3.3 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

3.2.1. Kas kuulete ja/või saate teise inimese huultelt lugeda lihtsat teavet?

(lihtne teave võib olla näiteks hoiatushüüe, teave kellaaja või asukoha kohta)

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus suuliselt edastatud sõnumeid vastu võtta on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, milliste tegevustega on Teil raskusi ja miks. Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....
.....
.....

3.2.2. Kas näete lugeda suures kirjas trükitud teateid?

(suure kirja all mõistetakse tavalisest ajalehe- ja raamatukirjast suuremat teksti, mille kirjasuurus on vähemalt 14 p).

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus kirjalikke sõnumeid lugeda on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kuidas Te sõnumeid näete ja vastu võtta saate. Kui kasutate abivahendeid, kirjeldage palun, milliseid ja kuidas.

.....
.....
.....
.....

3.3. Teabevahetusega seotud muud piirangud

Kui Teil on nägemise, kuulmise või kõnelemise tõttu suhtlemisega raskusi, mida eespool esitatud küsimused ei võimaldanud kirjeldada, siis kirjeldage neid raskusi siin.

.....
.....
.....

4. Teadvusel püsimine ja enesehooldus

Selles osas küsitakse:

- 1) kas ja kui tihti Teil esineb minestust ja teadvuse häireid (nt teadvuse kaotuse hooge);
- 2) kas ja milliseid raskusi on Teil soole ja põie kontrollimisega;
- 3) kas Te saate raskusteta süüa ja juua.

Kui kasutate soole ja põie kontrollimiseks või söömiseks ja joomiseks abivahendeid või teise inimese abi, kirjeldage palun seda vastavate tegevuste juures.

Soole ja põie kontrollimist hõlbustavad abivahendid võivad olla nt uriini- ja fekaalikogumise vahendid, uriini suunamise vahendid, naha kaitse- ja puhastusvahendid, uriini absorbeerivad mähkmed ja sidemed jne.

Söömise ja joomise abivahendid võivad olla nt söögiriistad ja joogikõrred, eriotstarbelised kruusid, taldrikud, kausid jne.

Enesehooldusega seotud abivahendid võivad olla nt tualetiistmete tugikäsipuud, tualetiistmed ja -toolid, duši- ja vannistiistmed ja -toolid, tualettpaberi haaratsid, trahheostoomia abivahendid jne.

4.1. Teadvusel püsimine

Teadvusel püsimise all mõistetakse tavapäraselt virgeseisundit ja kontaktivõimet ärkvelolekus. Siia ei kuulu peeringlus või uimasus.

Püsin teadvusel raskusteta.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 4.2 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

4.1.1. Kui tihti Teil esineb teadvusehäireid?

(siia kuuluvad minestused, epilepsiahood, diabeediga seotud teadvusehäired jne)

- Üks kord paari aasta jooksul
- Mõni kord aastas
- Igakuu
- Vähemalt üks kord nädalas

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, mis põhjusel teadvusehäireid esineb ning kuidas need avalduvad.

.....
.....
.....
.....

4.2. Tualettruumi toimingud

Tualettruumi toimingute all mõeldakse põie ja soole kontrollimise võimet, sh abivahenditega seonduvaid probleeme, nagu sagedasem riiete määrdumine ja vahetamise vajadus.

Vastamisel arvestage mähkmete või kogumisseadmete (stoomikotid ja põiekateetrid) kasutamisega, väikeste (mähkmete või pesukaitsetega kontrollitavate) leketega, mis ei nõua riiete vahetamist, samuti soole- või põiesisu peetusega (kinnisusega) seotud piirangutega.

Suudan raskusteta kontrollida oma soolt ja põit.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge edasi küsimuse 4.3 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

4.2.1. Kas Teil esineb põie või soole kontrollimisega vms raskusi?

- Jah, üksikutel juhtudel aasta jooksul
- Jah, iga kuu
- Jah, iga päev
- Minu põie- või soolekontroll on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage oma soole ja põie kontrollimist, abivahendite kasutamisega toimetulemist ning kui tihti peate oma riideid pesema või vahetama mustamise, märgamise või lekkimise tõttu.

.....
.....
.....

4.3. Söömine ja joomine

Söömise ja joomise all mõistetakse etteantud toidu iseseisvat söömist ja joomist, kasutades vajaduse korral selleks ettenähtud (abi)vahendeid.

Suudan süüa ja juua ilma raskuseta.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 4.4 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

4.3.1. Kas suudate panna toitu ja jooki omale suhu, ilma et teine inimene peaks Teid aitama?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus süüa ja juua on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjutage, milliste tegevustega on Teil raskusi ja milliseid. Kirjeldage, milliseid abivahendeid kasutate ja milliste tegevuste juures.

.....

.....

.....

.....

4.3.2. Kas suudate mäluda ja neelata vabalt?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus mäluda ja neelata on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kuidas Te sööte ja joote ning milliseid raskusi võib mälumisel ja neelamisel ette tulla. Kirjeldage, milliseid abivahendeid kasutate ja milliste tegevuste juures.

.....
.....
.....

4.4. Teadvusel püsimise ja enesehooldusega seotud muud piirangud

Kui Teil on muid enesehooldusega seotud raskusi, mida eespool esitatud küsimused ei võimaldanud kirjeldada, siis kirjeldage neid raskusi siin.

.....
.....
.....

5. Õppimine ja tegevuste sooritamine

Selles osas küsitakse, kuidas Te suudate omandada uusi oskusi ja neid kasutada, oma tegevusi planeerida ja sooritada. Vastamisel arvestage motivatsiooni ja energiaga, emotsioonide kontrollimise võimega, meeoleulangustega, ajast, kohast ja oma isikust arusaamise võimega, tähelepanu kinnitamise ja hoidmise võimega jne. Kui Te kasutate teise inimese abi, kirjeldage seda vastava tegevuse juures.

Siia kuuluvad vaimsetest ja psüühilistest piirangutest põhjustatud tegutsemisraskused.

5.1. Tegevusteõppimine

Tegevuste õppimise all mõistetakse võimet selgeks õppida ning teha lihtsaid ja keerulisi igapäevategevusi.

Lihtne tegevus on ühest-kahest osast koosnev tegevus, näiteks telekanalite vahetamine puldi abil, põranda pühkimine, toidunõude lauale asetamine.

Keeruline tegevus on mitmest järjestikusest osast koosnev tegevus, näiteks poest toidu ostmine ja toidu valmistamine, pesuvahendite ostmine ja pesumasina kasutamine, pangaautomaadi ja mobiiltelefoni kasutamine.

Suudan raskusteta selgeks õppida ning teha lihtsamaid ja keerulisemaid igapäevategevusi.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 5.2 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

5.1.1. Kas suudate õppida selgeks lihtsaid tegevusi?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus lihtsaid tegevusi selgeks õppida on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, milliste tegevuste õppimisel ja oskuste kasutamisel on Teil raskusi ja miks.

.....

.....

.....

5.1.2. Kas suudate õppida selgeks keerulisi tegevusi?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus keerulisemaid tegevusi selgeks õppida on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjutage, milliste tegevuste õppimisel ja oskuste kasutamisel on Teil raskusi ja miks.

.....

.....

.....

.....

5.2. Tegevuste alustamine ja lõpetamine

Tegevuste alustamise ja lõpetamise all mõistetakse võimet planeerida ja teha igapäevaseid tegevusi. Vastamisel arvestage, kas Teil esineb raskusi mälu ja keskendumisvõimega ning kui palju Teil on tegevuste alustamiseks ja lõpetamiseks tahet, energiat ja motivatsiooni.

Siin kirjeldatakse vaimsetest ja psüühilistest piirangutest põhjustatud tegutsemisraskusi.

Saan raskusteta igapäevategevustega hakkama.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 5.3 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

5.2.1. Kas suudate ise märgata igapäevategevuste vajadust ja neid kavandada, alustada ja lõpetada?

- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus tegevusi alustada ja lõpetada on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kuidas tulete toime tegevuste meelespidamise, kavandamise ja korraldamisega. Kirjutage, mis võib selle Teile keeruliseks teha ning kui sageli ja milles vajate teiste inimeste abi.

.....

.....

.....

.....

5.3. Õppimise ja tegevuste sooritamisega seotud muud piirangud

Kui Teil on uute oskuste selgeksõppimisega, tegevuste sooritamise või kordamisega raskusi, mida eespool esitatud küsimused ei võimaldanud kirjeldada, siis kirjeldage neid raskusi siin.

.....

.....

.....

6. Muutustega kohanemine ja ohu tajumine

Selles osas küsitakse, kas Te saate emotsionaalse pingeta ning liigset ärevust tundmata väljaspool kodu liikuda, oskate hinnata ohuolukordi igapäevaelus ja kohaneda muutustega. Kui Te kasutate teise inimese abi, kirjeldage palun seda vastava tegevuse juures.

Siin kirjeldatakse vaimsetest ja psüühilistest piirangutest põhjustatud tegutsemisraskusi.

6.1. Väljaskäimine

Väljaskäimisega seonduva emotsionaalse ja vaimse pinge all mõistetakse ärevuse, ebamugavuse või hirmu tundmist väljaspool kodu liikumisel. Raskused võivad olla seotud ka ajast ja kohast arusaamisega, mälu või meelepetetega.

Suudan väljas käia emotsionaalse või vaimse pingeta.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 6.2 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

6.1.1. Kas saate emotsionaalse või vaimse pingeta ja ärevust tundmata minna Teile tuttavatesse kohtadesse?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus minna tuttavatesse kohtadesse on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kas ja miks vajate, et keegi Teiega kaasa tuleks.

.....

.....

.....

.....

6.1.2. Kas saate emotsionaalse või vaimse pingeta ja ärevust tundmata minna Teile tundmatutesse kohtadesse?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus minna tundmatutesse kohtadesse on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kas ja miks vajate, et keegi Teiega kaasa tuleks.

.....

.....

.....

.....

6.2. Riski või ohu tajumine

Ohu tajumise all mõistetakse arusaamist sellest, millised igapäevategevused võivad Teie enda või teiste tervisele ohtlikud olla, ja käitumist selliselt, et ohtlikke olukordi ei tekiks.

Suudan ohutult sooritada igapäevategevusi ja aru saada liiklusest tingitud ohtudest.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 6.3 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

6.2.1. Kas vajate ohu vältimiseks kedagi enda kõrvale?

- Ei
- Üksikute tegevuste juures, mitte iga päev
- Jah, päevasel ajal alati
- Jah, ööpäev läbi
- Minu vajadus järelevaataja järele on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, milliseid ohuolukordi võib tekkida ja kuidas Te nendega toime tulete.

.....
.....
.....
.....

6.3. Toimetulek muutustega

Muutustega toimetuleku all mõeldakse kohanemist igapäeva-harjumusi segavate, ootamatute olukordadega.

Saan raskusteta hakkama muutustega igapäevaelus.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 6.4 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

6.3.1. Kas tulete toime muutustega oma igapäevaelus?

(näiteks söögiaeg nihkub ette- või tahapoole, buss või rong tuleb oodatust erineval ajal, sõber või hooldaja saabub Teie juurde plaanitust varem või hiljem)

- Väikeste raskustega
- Jah, kui tean muudatust ette
- Ei, kui muudatus on ootamatu
- Ei tule üldse muutustega toime
- Minu võimekus muutustega toime tulla on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kuidas Te muutustega toime tulete ja milles seisnevad raskused.

.....
.....
.....

6.4. Muutustega kohanemise ja ohu tajumisega seotud muud piirangud

Kui Teil on tahte- või energiapuuduse tõttu raskusi muutustega kohanemisel või ohu tajumisel, mida eespool esitatud küsimused ei võimaldanud kirjeldada, siis kirjeldage neid raskusi siin.

.....
.....
.....

7. Suhtlemine

Selles osas küsitakse, kas Teil esineb raskusi tuttavate või võõraste inimestega suhtlemisel ning kuidas saate hakkama suhtlust nõudvates olukordades. Kui kasutate teise inimese abi, siis kirjeldage seda vastava tegevuse juures.

7.1. Suhtlemisega hakkamasaamine

Inimestevahelise suhtlemise all mõistetakse valmisolekut inimestega kohtumiseks, tuttavate ja võõrastega suhtlemiseks.

Saan suhtlemisega hakkama, tundmata liigset ärevust või hirmu.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 7.2 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevale küsimustele vastamist.

7.1.1. Kas saate tuttavate inimestega kohtuda, tundmata liigset ärevust või hirmu?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus kohtuda tuttavate inimestega ärevust või hirmu tundmata on muutlik

7.1.2. Kas saate võõraste inimestega kohtuda, tundmata liigset ärevust või hirmu?

- Jah
- Väikeste raskustega
- Mõõdukate raskustega
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu
- Ei
- Minu võimekus kohtuda võõraste inimestega ärevust või hirmu tundmata on muutlik

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, milles seisnevad raskused inimestega kohtumisel ja suhtlemisel.

.....

.....

.....

7.2. Kohanekäitumine

Kohase käitumise all mõeldakse emotsioonide kontrollimist ja olukorrale vastavat sobivat käitumist – kuidas Te oma tundeid väljendate ja kas Teie käitumine (tahtlik või tahtmatu) häirib teisi inimesi.

Suudan kontrollida enda emotsioone ja käitumist.

JAH EI

Kui märkisite JAH, minge palun edasi küsimuse 7.3 juurde (lk ...). Kui märkisite EI, siis jätkake alljärgnevatele küsimustele vastamist.

7.2.1. Kui sageli kaotate kontrolli oma emotsioonide ja käitumise üle?

- Harva
- Vahetevahel
- Sageli
- Iga päev

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage, kui tihti, mis olukorras ja kuidas Teie käitumine teisi häirib.

.....
.....
.....

7.3. Suhtlemisega seotud muud piirangud

Kui Teil on inimestevahelise suhtlemisega raskusi, aga eespool esitatud küsimused ei võimaldanud neid kirjeldada, siis kirjeldage palun neid raskusi siin.

.....
.....
.....

8. Sõltuvust tekitavate ainete mõju ja ravimite kõrvaltoimed

8.1. Kas Teil on tegutsemisraskusi alkoholi või muude sõltuvust tekitava ainete tarvitamise tõttu?

JAH EI

Kui vastasite JAH, siis täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage nende ainete tarvitamisega seotud probleeme ja esinemise sagedust ning seda, kuidas on takistatud Teie tegutsemisvõime.

.....
.....
.....

8.2. Kas Teil on ravimite tarvitamisest tingitud kõrvaltoimeid (nt oksendamine, iiveldus, peapööritus vms)?

JAH EI

Kui vastasite JAH, siis täpsustage oma valitud vastust. Kirjeldage ravimite tarvitamisega

seotud probleeme ja esinemise sagedust ning seda, kuidas on takistatud Teie tegutsemisvõime.

.....
.....

9. Muud tervisehäired

Selles osas kirjeldage **ainult neid** Teie tervise seisundist põhjustatud tegutsemisraskusi, mida Te eelnevalt ei saanud välja tuua.

9.1. Kas Teil on tegutsemisraskusi, mida eespool esitatud küsimused ei käsitlenud?

JAH EI

Kui vastasite JAH, siis kirjeldage neid raskusi ja täpsustage, kui sageli need esinevad.

.....
.....
.....

LISATUD DOKUMENDID

Palun nimetage dokumendid, mille Te koos taotlusega esitate.

.....
.....
.....

(kuupäev) (taotleja nimi) (allkiri)

(kuupäev) (taotleja esindaja nimi) (allkiri)

LISA 4. TÖÖVÕIME HINDAMISE EKSPERTIISI VORM

☐	Dokumendipõhine	Kuupäev: _____._____._____.a
☐	Visiidipõhine	Kuupäev: _____._____._____.a
☐	Esmane hindamine	
☐	Korduv hindamine	

Visiidipõhise hindamise põhjus:

.....
.....

Kaasatud meeskonnaliikmete andmed (eriala, ees- ja perekonnanimi):

.....
.....

Seisundi objektiviseerimiseks tehtud testid ja nende tulemused:

.....
.....

Ekspertiisi teostaja (tervishoiuteenuse osutaja) andmed

ASUTUSE NIMI	
EKSPERTARSTI EES- JA PEREKONNANIMI	

I TAOTLEJA ANDMED

Töövõime hindamist taotlenud isiku andmed

ISIKUKOOD	
EES- JA PEREKONNANIMI	
KONTAKTANDMED (telefon; e-posti aadress)	

Isikule tuleb saata töövõime hindamise lühioitsus (vastavalt psühhiaatrilise abi seaduse §-le 4):

Meditsiiniline taust

Tervise infosüsteemi andmed (päring tervise infosüsteemist viimase 5 aasta diagnooside⁹, 2 aasta ravimite ja meditsiiniseadmete ning 2 aasta haiguslehtede kohta):

- diagnoositud haiguste loetelu
- tarvitavad ravimid, meditsiiniseadmed
- haiguslehtede episoodide kestused kuupäevaliselt

⁹ Kui tervise infosüsteemis andmed päringule eelneva viie aasta kohta puuduvad või on ebapiisavad, on ekspertarstil õigus andmeid pärida viiest aastast pikema perioodi kohta.

TÄIENDAVALD TEABEPÄRINGUD

Kaasatud eksperdid

Nimi	Amet	Asutus

Kaasatud spetsialistid (nt sotsiaaltöötaja, erihoolekande teenuse osutaja, psühholoog vms)

Nimi	Amet	Asutus

Kui oli vaja teha järelepärimine, tuleb saadud info dokumenteerida (kui info anti telefoni teel, siis vestluse sisu protokollitakse; kui dokument saadeti posti teel, siis dokument skaneeritakse süsteemi).....

TÖÖVÕIMET VÄLISTAVAD SEISUNDID

Taotlejal esineb töötamist välistavaid seisundeid?

Taotleja hinnang: EI/JAH

Ekspertarsti hinnang: EI/JAH

Välistavad seisundid:

- pahaloomulise kasvaja vaevusi leevendav ehk parim toetav ravi, kui onkospetsiifilist ravi ei ole võimalik rakendada
- dialüüsravi
- juhitud hingamine või pidev hapnikravi hingamispuudulikkuse tõttu
- dementsus
- mõõdukas või raske või sügav vaimne alaareng
- püsivalt voodihaige (ööpäevaringne kõrvalabi vajadus)

Diagnoos:

.....

Töövõimet välistav seisund ei leidnud kinnitust
(lisada selgitused)

.....

Kui taotlejal esineb töövõimet välistav seisund, siis II osa ei täideta. Täidetakse III osa (töövõime hindamise kokkuvõte).

II KEHALINE JA VAIMNE VÕIMEKUS

KEHALINE VÕIMEKUS

0 – puudub (0-4%); 1 – kerge (5-24%); 2 – mõõdukas (25-49%); 3 – raske (50-95%); 4 – täielik (96-100%). Kui ühe tegevuse all on mitu küsimust ja valikud, siis võetakse kõige suurema väärtusega punktid

1. LIIKUMINE

Kui töövõime hindamise taotlusel on valdkonna punktisumma 0 ja/või taotlejal puuduvad tegutsemise piirangud, märkige ruudu sisse linnuke ja minge edasi 2.valdkonna juurde:

1.1. Liikumine eri tasapindadel

Punkti väärtus taotlusel (kui ühe võtmetegevuse all on mitu küsimust ja valikud, siis märgitakse alati kõige suurema väärtusega punkt):

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

1.2. Ohutu ringiliikumine

Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

1.3. Seismine ja istumine

Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

1.4. Liikumisega seotud muud piirangud (täidetakse, kui taotleja piirangut ei ole võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu, kuid piirang valdkonnas esineb ja on diagnoositud piirangut põhjustav haigus)

Ekspertiisi käigus antud punkti väärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:.....

Lisada põhjendus, miks ei ole piirangut võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu:

LIIKUMINE - Kokkuvõte

1) Piirangu raskusaste: Liikumine

- Liikumine eritasapindadel
- Ohutu ringiliikumine
- Seismine ja istumine
- Liikumisega seotud muud piirangud

Põhjendus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust:

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....

3.1) Objektiivne staatus ja uuringutulemused (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) Objektiivne staatus (tuvastatud visiidi põhjal):

4) Piirangu põhjustanud haiguse kulg:

5) Taotleja kohanemine piiranguga:.....

Taotlejal on (piirangu raskusaste) **tegutsemispiirang**
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) **valdkonnas, mille**

põhjuseks on:

(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

2. KÄELINE TEGEVUS

Kui töövõime hindamise taotlusel on valdkonna punktisumma 0 ja/või taotlejal puuduvad tegutsemise piirangud, märkige ruudu sisse linnuke ja minge edasi 3. valdkonna juurde:

2.1. Käte sirutamine

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

2.2. Asjade liigutamine

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

2.3. Käteosavus

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

2.4. Käelise tegevusega seotud muud piirangud (täidetakse, kui taotleja piirangut ei ole võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu, kuid piirang valdkonnas esineb ja on diagnoositud piirangut põhjustav haigus)

- Ekspertiisi käigus antud punkti väärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:.....

Lisada põhjendus, miks ei ole piirangut võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu:

KÄELINE TEGEVUS - Kokkuvõte

1) Piirangu raskusaste: Käeline tegevus

- Käte sirutamine
- Asjade liigutamine
- Käteosavus
- Käelise tegevusega seotud muud piirangud

Põhjendus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust:

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....

3.1) Objektiivne staatus ja uuringutulemused (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) Objektiivne staatus (tuvastatud visiidi põhjal):

4) Piirangu põhjustanud haiguse kulg:

5) Taotleja kohanemine piiranguga:.....

Taotlejal on (piirangu raskusaste) **tegutsemispiirang**
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) **valdkonnas, mille**
põhjuseks on:
(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

3. TEABE EDASIANDMINE JA VASTUVÕTMINE

Kui töövõime hindamise taotlusel on valdkonna punktisumma 0 ja/või taotlejal puuduvad tegutsemise piirangud, märkige ruudu sisse linnuke ja minge edasi 4. valdkonna juurde:

3.1. Teabe edasiandmine

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

3.2. Teabe vastuvõtmine

Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

3.3. Teabevahetusega seotud muud piirangud (täidetakse, kui taotleja piirangut ei ole võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu, kuid piirang valdkonnas esineb ja on diagnoositud piirangut põhjustav haigus)

- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:.....

Lisada põhjendus, miks ei ole piirangut võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu:

Puude hindamiseks

„Kas näete lugeda suures kirjas trükitud teateid?“¹⁰

- Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele ainult nägemist arvestades:

- Jah
- Ei; lisage eitava vastuse põhjendus:
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

„Kas kuulete ja/või saate teise inimese huultelt lugeda lihtsat teavet?“¹¹

- Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele ainult kuulmist arvestades:

- Jah
- Ei; lisage eitava vastuse põhjendus:
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

TEABE EDASIANDMINE JA VASTUVÕTMINE - Kokkuvõte

1) Piirangu raskusaste: Teabe edasiandmine ja vastuvõtmine

- Teabe edasiandmine
- Teabe vastuvõtmine
- Teabe edasiandmisega ja vastuvõtmisega seotud muud piirangud

Põhjendus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust:

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....

3.1) Objektiivne staatus ja uuringutulemused (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) Objektiivne staatus (tuvastatud visiidi põhjal):

4) Piirangu põhjustanud haiguse kulg:

5) Taotleja kohanemine piiranguga:

Taotlejal on (piirangu raskusaste) **tegutsemispiirang**
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) **valdkonnas, mille**
põhjuseks on:
(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

4. TEADVUSEL PÜSIMINE JA ENESEHOOLDUS

Kui töövõime hindamise taotlusel on valdkonna punktisumma 0 ja/või taotlejal puuduvad tegutsemise piirangud, märkige ruudu sisse linnuke ja minge edasi 5. valdkonna juurde:

4.1. Teadvusel püsimine

¹⁰ Täita juhul, kui taotleja on märkinud piirangu taotluse 3.2. võtmetegevuse teisele küsimusele või on märkinud nägemisega seotud piiranguid taotluse 3. valdkonna teiste küsimuste vastustes.

¹¹ Täita juhul, kui taotleja on märkinud piirangu taotluse 3.2. võtmetegevuse esimesele küsimusele või on märkinud kuulmisega seotud piiranguid taotluse 3. valdkonna teiste küsimuste vastustes.

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

4.2. Tualettruumi toimingud

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

4.3. Söömine ja joomine

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

4.4. Teadvusel püsimise ja enesehooldusega seotud muud piirangud (täidetakse, kui taotleja piirangut ei ole võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu, kuid piirang valdkonnas esineb ja on diagnoositud piirangut põhjustav haigus)

Ekspertiisi käigus antud punkti väärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:.....

Lisada põhjendus, miks ei ole piirangut võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu:

TEADVUSEL PÜSIMINE JA ENESEHOOLDUS - Kokkuvõte

1) Piirangu raskusaste: Teadvusel püsimine ja enesehooldus

- Teadvusel püsimine
- Tualettruumi toimingud
- Söömine ja joomine
- Teadvusel püsimise ja enesehooldusega seotud muud piirangud

Põhjus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust:

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....

3.1) Objektiivne staatus ja uuringutulemused (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) Objektiivne staatus (tuvastatud visiidi põhjal):

4) Piirangu põhjustanud haiguse kulg:

5) Taotleja kohanemine piiranguga:

Taotlejal on (piirangu raskusaste) **tegutsemispiirang**
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) **valdkonnas, mille**
põhjuseks on:
(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

VAIMNE VÕIMEKUS

0 – puudub (0-4%); 1– kerge (5-24%); 2 – mõõdukas (25-49%); 3 – raske (50-95%); 4 – täielik (96-100%). Kui ühe tegevuse all on mitu küsimust ja valikud, siis võetakse kõige suurema väärtusega punktid.

5. ÕPPIMINE JA TEGEVUSTE SOORITAMINE

Kui töövõime hindamise taotlusel on valdkonna punktisumma 0 ja/või taotlejal puuduvad tegutsemise piirangud, märkige ruudu sisse linnuke ja minge edasi 6. valdkonna juurde:

5.1. Tegevuste õppimine

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

5.2. Tegevuste alustamine ja lõpetamine

Punkti väärtus taotlusel

Meditatsiooniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

5.3. Õppimise ja tegevuste sooritamise seotud muud piirangud (täidetakse, kui taotleja piirangut ei ole võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu, kuid piirang valdkonnas esineb ja on diagnoositud piirangut põhjustav haigus)

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Lisada põhjendus, miks ei ole piirangut võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu:

ÕPPIMINE JA TEGEVUSTE SOORITAMINE - Kokkuvõte

1) Piirangu raskusaste: Õppimine ja tegevuste sooritamine

- Tegevuste õppimine
- Tegevuste alustamine ja lõpetamine
- Õppimise ja tegevuste sooritamise seotud muud piirangud

Põhjendus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust:

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....
.....

3.1) Objektiivne staatus ja uuringutulemused (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) Objektiivne staatus (tuvastatud visiidi põhjal):

4) Piirangu põhjustanud haiguse kulg:

5) Taotleja kohanemine piiranguga:.....

Taotlejal on (piirangu raskusaste) **tegutsemispiirang**
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) **valdkonnas, mille**

põhjuseks on:

(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

6. MUUTUSTEGA KOHANEMINE JA OHU TAJUMINE

Kui töövõime hindamise taotlusel on valdkonna punktisumma 0 ja/või taotlejal puuduvad tegutsemise piirangud, märkige ruudu sisse linnuke ja minge edasi 7. valdkonna juurde:

6.1. Väljaskäimine

Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

6.2. Riski või ohu tajumine

Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

6.3. Toimetulek muutustega

Punkti väärtus taotlusel

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

Jah

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

6.4. Muutustega kohanemise ja ohu tajumisega seotud muud piirangud (täidetakse, kui taotleja piirangut ei ole võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu, kuid piirang valdkonnas esineb ja on diagnoositud piirangut põhjustav haigus)

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:.....

Lisada põhjendus, miks ei ole piirangut võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu:

MUUTUSTEGA KOHANEMINE JA OHU TAJUMINE - Kokkuvõte

1) Piirangu raskusaste: Muutustega kohanemine ja ohu tajumine

- Väljakäimine
- Riski või ohu tajumine
- Toimetulek muutustega
- Muutustega kohanemise ja ohu tajumisega seotud muud piirangud

Põhjendus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust:

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....

3.1) Objektiivne staatus ja uuringutulemused (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) Objektiivne staatus (tuvastatud visiidi põhjal):

4) Piirangu põhjustanud haiguse kulg:

5) Taotleja kohanemine piiranguga:.....

Taotlejal on (piirangu raskusaste) **tegutsemispiirang**
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) **valdkonnas, mille**
põhjuseks on:
(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

7. SUHTLEMINE

Kui töövõime hindamise taotlusel on valdkonna punktisumma 0 ja/või taotlejal puuduvad tegutsemise piirangud, märkige ruudu sisse linnuke ja minge edasi 8. punkti juurde:

7.1. Suhtlemisega hakkamasaamine

Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

7.2. Kohane käitumine

Punkti väärtus taotlusel

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja hinnatud talitlusliku võimekuse raskusastmele:

- Jah
- Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):
- Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Visiidi raames antud ütlused:

7.3. Suhtlemisega seotud muud piirangud (täidetakse, kui taotleja piirangut ei ole võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu, kuid piirang valdkonnas esineb ja on diagnoositud piirangut põhjustav haigus)

Ekspertiisi käigus antud punktiväärtus

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:.....

Lisada põhjendus, miks ei ole piirangut võimalik hinnata olemasolevate võtmetegevuste kaudu:

SUHTLEMINE - Kokkuvõte

1) Piirangu raskusaste: Suhtlemine

- Suhtlemisega hakkamasaamine
- Kohane käitumine
- Suhtlemisega seotud muud piirangud

Põhjendus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust (info eitavat vastuste põhjenduste väljadel):

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....

.....

3.1) Objektiivne staatus ja uuringutulemused (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) Objektiivne staatus (tuvastatud visiidi põhjal):

4) Piirangu põhjustanud haiguse kulg:

5) Taotleja kohanemine piiranguga:

Taotlejal on (piirangu raskusaste) tegutsemispiirang
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) valdkonnas, mille
põhjuseks on:
(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

8. Sõltuvust tekitavate ainete mõju ja ravimite kõrvaltoimed

Meditsiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja esitatud infole:

Jah (vajadusel lisada täpsustus):

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Visiidi raames antud ütlused:

Valdkonnad ja võtmetegevused, mille juures on sõltuvust tekitavate ainete mõju ja ravimite kõrvaltoimet tegutsemisele hinnatud:

.....

9. Muud tervisehäired

Meditiiniliste andmete alusel vastab taotleja tervises seisund taotleja esitatud infole:

Jah (vajadusel lisada täpsustus):

Ei (lisada eitava vastuse põhjendus):

Visiidi raames antud ütlused:

Valdkonnad ja võtmetegevused, mille juures on nimetatud tervisehäirete mõju tegutsemisele hinnatud:

Erijuhtum

Taotleja andmete töötlemisel ilmnenud teave selle kohta, et tegemist on raske haiguse või kehalise või vaimse häirega või tegutsemispiirangut võimendava haiguste koosmõjuga ning selle haiguse või häire tõttu oleks isiku vaimne või kehaline tervis ohus, kui piiratud töövõime jääks tuvastamata.

Visiidi raames antud ütlused:

ERIJUHTUM - Kokkuvõte

Diagnoosid, mille alusel on punkt antud:

Valdkonnad ja võtmetegevused, mille koosmõju on käsitatav erijuhtumina (täidetakse koosmõju korral):

1) Piirangu raskusaste:

2) Piirangu avaldumine (RFK alusel tervises seisundi seostamine funktsionaalse võimekusega):

Tegutsemine ja osalus (d-koodid):

Organismi funktsioonid (b-koodid):

Organismi struktuurid (s-koodid):

3) Piirangu avaldumine, mõju tegevusvõimele ja põhjus:

.....

3.1) **Objektiivne staatus ja uuringutulemused** (viidata olulisematele uuringutulemustele ja analüüsidele, mis seda tõendavad):

3.2) **Objektiivne staatus** (tuvastatud visiidi põhjal):

4) **Piirangu põhjustanud haiguse kulg:**

5) **Taotleja kohanemine piiranguga:**

Taotlejal on (piirangu raskusaste) **tegutsemispiirang**
..... (nimetada valdkond/valdkonnad) **valdkonnas, mille**
põhjuseks on:

(nimetada kokkuvõtlikult haiguse sisu ja elundkond).

III TÖÖVÕIME HINDAMISE KOKKUVÕTE

Ekspertiisi hinnangu kokkuvõtte vorm

Peamine piiranguid põhjustav diagnoos
Ilmsed seisundid, mis tuvastati hindamise käigus
Hinnang töövõime ulatusele (info valdkondade kokkuvõtetest)	<p>Valdkonnad, piirangu raskusaste, funktsioonid, seos terviseseisundiga (taotluses ja eksperdiarvamuses kajastatud piirangutega valdkondade kaupa hinnangud).</p> <p>Piirangu raskusaste (info valdkonna kokkuvõttest):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 punkti – täielik tegutsemispiirang • 3 punkti – raske tegutsemispiirang • 2 punkti – mõõdukas tegutsemispiirang • 1 punkt – kerge tegutsemispiirang • 0 punkti – tegutsemispiiranguid ei tuvastatud <p>Piirangu avaldumine, põhjus ja mõju tegutsemisvõimele (info valdkonna kokkuvõttest):</p> <p>.....</p> <p>Põhjendus, kui taotleja hinnang ei leidnud kinnitust (info valdkonna kokkuvõttest):</p> <p>.....</p>
Tegevusvõime koondkokkuvõte	<p>Piirangu avaldumine, põhjus ja mõju tegutsemisvõimele (info valdkondade kokkuvõtetest, kus ekspertarsti hinnangul taotlejal esineb piiranguid):</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Eeltoodust tulenevalt välistatud/takistatud/piiratud tegevused	<p>Eeltoodust tulenevalt välistatud/takistatud/piiratud tegevused (RFK d-koodide sõnalised vasted valdkondade kokkuvõtetest):</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Taotleja töövõime	<p>Taotleja töövõime ulatus:</p> <p>☐ töövõime ei ole vähenenud</p> <p>☐ osaline töövõime</p> <p>☐ puuduv töövõime</p>
Osalise või puuduva seisundi prognoos ja kehtivusaeg	<p>Prognoos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tõenäoliselt vähe muutuv • tõenäoliselt paranev • tõenäoliselt halvenev • raskesti prognoositav

	<p>Kehtivusaeg (osalise või puuduva töövõime kestus määratakse kuni viieks aastaks, kuid mitte kauemaks kui vanaduspensionieani):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6 kuud • 1 aasta • 2 aastat • 3 aastat • 4 aastat • 5 aastat • kuni vanaduspensioniga (võib määrata vaid töövõimet välistava seisundi korral, kui töövõimet välistav seisund, arvestades isiku tervisekahjustuse iseloomu ja eeldatavat kestust, ei muutu või on halvenev) <p>Taotleja osalise või puuduva seisundi prognoos, kehtivusaeg ja kehtivuse põhjendus:</p> <p>Taotlejal on (nimetada prognoos) seisund kehtivusega (nimetada kehtivusaeg), kuna:</p> <p>.....</p> <p>(lisada kehtivuse põhjendus arvestades inimese tervisekahjustuse iseloomu ja eeldatavat kestust).</p>
<p>Soovitused</p>	<p>Töötingimused (kirjeldada tegutsemisvõimest lähtuvalt sobivaid ja mittedsobivaid töötingimusi või töökeskkonda)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osalise töövõimega inimese puhul tuua välja töökeskkond ja -tingimused, mis kindlasti ei sobi antud tervisekahjustusega inimesele. - Puuduva töövõimega inimesele anda võimalusel soovitusi töökeskkonna- ja tingimuste kohta, mis võiksid sobida arvestades tema terviseseisundit. - Töövõimelisele taotlejale anda vajadusel soovitusi, kuidas vältida terviseseisundi halvenemist. <p>.....</p> <p>Abivahendite kasutamine (antakse soovitus ISO klassifikaatori pearühmade 2-numbrilise koodi alusel või vajadusel suurema detailsusega, kuni 6-kohalise koodini):</p> <p>.....</p> <p>Töövõimet toetavate teenuste vajadus (arvestades tervisekahjustuse iseloomu ja/või tegutsemispiiranguid kirjeldada, millise funktsiooni parandamiseks või säilitamiseks sekkumist soovitatakse):</p> <p>.....</p>

LISA 5. VÕTMETEGEVUSTE RASKUSASTMETE VASTAVUSTABEL

Valdkonna ja võtmetegevuste küsimused	Raskusastmele vastavad punktid
Minu võimekus ... on muutlik*	9
KEHALINE JA VAIMNE VÕIMEKUS	
Kas Teil on tahet igapäevaelus osaleda?*	
– Jah	
– Ei	
1. Liikumine	
1.1. Liikumine eri tasapindadel	
1.1.1. Kui pika vahemaa suudate läbida ilma valu, nõrkuse, väsimuse, peapöörituse, õhupuuduse või tasakaalukaotuseta?	
– Enam kui 200 meetrit	0***
– 200 meetrit	2
– 100 meetrit (umbes jalgpalliväljaku pikkus)	3
– 50 meetrit (umbes 5 bussi pikkus)	4
– Ei suuda iseseisvalt üldse liikuda	4
1.1.2. Kas suudate treppidel liikuda ja vajaduse korral takistusi (nt lävepakud, kõnnitee äärekivid jms) ületada?	
– Jah	0***
– Väikeste raskustega	0
– Mõõdukate raskustega	1
– Suurte raskustega, peaaegu võimatu	2
– Ei	3

1.2. Ohutu ringiliikumine

* Kõikide võtmetegevuste küsimuste üks valikvastustest. Number 9 tähistab hinnangut, et vastus ei ole rakendatav taotleja määratud raskusastmena. Ekspertarst annab vastusele „Minu võimekus ... on muutlik” punktiväärtuse vastavalt valdkonnas esineva piirangu raskusastmele skaalal 0–4.

** Vastust arvestatakse hinnatava võtmetegevuse sooritamisel esinevale piirangule raskusastme määramisel, kuid eraldi punktiväärtust sellele ei anta.

*** Punktiga 0 hinnatakse nende tegevuste raskusaste, mille küsimuste vastusevariantide hulgas on „Jah”, „Väikeste raskustega“ või „Enam kui 200 meetrit”. Arst täidab hinnangu vastavalt sobivale raskusastmele:

- kui tegevuspiirang puudub, jääb hinnanguks 0; kui esineb kerge piirang, pannakse hinnanguks 1;
- kui enam kui 200 meetri läbitakse piiranguteta, pannakse hinnanguks 0;
- kui enam kui 200 meetri läbimisel esineb kergeid takistusi, pannakse hinnanguks 1.

Valdkonna ja võtmetegevuste küsimused	Raskusastmele vastavad punktid
--	---------------------------------------

- 1.2.1. Kas suudate ohutult tänaval liikuda, sh kohtades, kus pole varem käinud?
- Jah **0*****
 - Väikeste raskustega **1**
 - Mõõdukate raskustega **2**
 - Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
 - Ei **4**
- 1.2.2. Kas suudate liikuda ohutult siseruumides, sh ruumides, kus pole varem käinud?
- Jah **0*****
 - Väikeste raskustega **0**
 - Mõõdukate raskustega **1**
 - Suurte raskustega, peaaegu võimatu **2**
 - Ei **3**

1.3. Seismine ja istumine

- 1.3.1. Kas suudate ühel kohal olla seistes või istudes, tundmata valu või väsimust?
- Jah **0*****
 - Väikeste raskustega **1**
 - Suudan kuni 3 tundi **2**
 - Suudan vähem kui 1 tunni **3**
 - Ei **4**
- 1.3.2. Kas suudate kehaasendeid vahetada, nt püsti tõusta, toolile istuda, kummardada jne?
- Jah **0*****
 - Väikeste raskustega **1**
 - Mõõdukate raskustega **2**
 - Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
 - Ei **4**

1.4. Liikumisega seotud muud piirangud**

2. Käeline tegevus

2.1. Käte sirutamine

- 2.1.1. Kas suudate käsi nii palju tõsta, et näiteks riulilt mingit eset kätte saada?
- Väikeste raskustega **1**
 - Mõõdukate raskustega **2**
 - Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
 - Ei **4**

2.2. Asjade liigutamine

2.2.1. Kas suudate tõsta ja liigutada 1-liitrist vedelikuga täidetud anumad?

- Jah **0*****
- Väikeste raskustega **1**
- Mõõdukate raskustega **2**
- Suudan tõsta kuni pooleliitrist vedelikuga anumad **3**
- Ei suuda tõsta ühtegi eset olenemata kaalust **4**

2.2.2. Kas suudate raskusteta tõsta ja liigutada suurt ja kerget eset, näiteks patja või tühja pappkasti?

- Jah **0*****
- Väikeste raskustega **1**
- Mõõdukate raskustega **2**
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
- Ei **4**

2.3. Käteosavus

2.3.1. Kuidas saate käsi ja sõrmi kasutada?

- Väikeste raskustega mõne tegevuse sooritamiseks **1**
- Mõõdukate raskustega **2**
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
- Ei **4**

2.4. Käelise tegevusega seotud muud piirangud**

3. Teabe edasiandmine ja vastuvõtmine

3.1. Teabe edasiandmine

3.1.1. Kas suudate teisele inimesele edasi anda lihtsa teabe?

(lihtne teave võib olla näiteks hoiatushüüe, teave kellaaja või asukoha kohta)

- Väikeste raskustega **1**
- Mõõdukate raskustega **2**
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
- Ei **4**

Valdkonna ja võtmetegevuste küsimused	Raskusastmele vastavad punktid
---------------------------------------	--------------------------------

3.2. Teabe vastuvõtmine

3.2.1. Kas kuulete ja/või saate teise inimese huultelt lugeda lihtsat teavet? (lihtne teave võib olla näiteks hoiatushüüe, teave kellaaja või asukoha kohta)

- Jah 0***
- Väikeste raskustega 1
- Mõõdukate raskustega 2
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu 3
- Ei 4

3.2.2. Kas näete lugeda suures kirjas trükitud teadet? (suure kirja all mõistetakse tavalisest ajalehe ja raamatukirjast suuremat teksti, vähemalt tähesuurusega 14)

- Jah 0***
- Väikeste raskustega 1
- Mõõdukate raskustega 2
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu 3
- Ei 4

3.3. Teabevahetusega seotud muud piirangud**

4. Teadvusel püsimine ja enesehooldus

4.1. Teadvusel püsimine

4.1.1. Kui tihti Teil esineb teadvusehäireid?

(siia kuuluvad minestused, epilepsiahood, diabeediga seotud teadvusehäired jne)

- Üks kord paari aasta jooksul 1
- Mõni kord aastas 2
- Iga kuu 3
- Vähemalt üks kord nädalas 4

4.2. Tualettruumi toimingud

4.2.1. Kas Teil esineb põie või soole kontrollimisega vms raskusi?

- Jah, üksikutel juhtudel aasta jooksul 2
- Jah, iga kuu 3
- Jah, iga päev 4

4.3. Söömine ja joomine

4.3.1. Kas suudate panna toitu ja jooki omale suhu, ilma et teine inimene peaks Teid aitama?

- Jah **0*****
- Väikeste raskustega **1**
- Mõõdukate raskustega **2**
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
- Ei **4**

4.3.2. Kas suudate mäluda ja neelata vabalt?

- Jah **0*****
- Väikeste raskustega **1**
- Mõõdukate raskustega **2**
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
- Ei **4**

4.4. Teadvusel püsimise ja enesehooldusega seotud muud piirangud**

5. Õppimine ja tegevuste sooritamine

5.1. Tegevuste õppimine

5.1.1. Kas suudate õppida selgeks lihtsaid tegevusi?

- Jah **0*****
- Väikeste raskustega **1**
- Mõõdukate raskustega **2**
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu **3**
- Ei **4**

5.1.2. Kas suudate õppida selgeks keerulisi tegevusi?

- Jah **0*****
- Väikeste raskustega **0**
- Mõõdukate raskustega **1**
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu **2**
- Ei **3**

Valdkonna ja võtmetegevuste küsimused	Raskusastmele vastavad punktid
---------------------------------------	--------------------------------

5.2. Tegevuste alustamine ja lõpetamine

5.2.1. Kas suudate ise märgata igapäevategevuste vajadust ja neid kavandada, alustada ja lõpetada?

– Väikeste raskustega	1
– Mõõdukate raskustega	2
– Suurte raskustega, peaaegu võimatu	3
– Ei	4

5.3. Õppimise ja tegevuste sooritamisega seotud muud piirangud**

6. Muutustega kohanemine ja ohu tajumine

6.1. Väljaskäimine

6.1.1. Kas saate emotsionaalse või vaimse pingeta ja ärevust tundmata minna Teile tuttavatesse kohtadesse?

– Jah	0***
– Väikeste raskustega	1
– Mõõdukate raskustega	2
– Suurte raskustega, peaaegu võimatu	3
– Ei	4

6.1.2. Kas saate emotsionaalse või vaimse pingeta ja ärevust tundmata minna Teile tundmatutesse kohtadesse?

– Jah	0***
– Väikeste raskustega	0
– Mõõdukate raskustega	1
– Suurte raskustega, peaaegu võimatu	2
– Ei	3

6.2. Riski või ohu tajumine

6.2.1. Kas vajate ohu vältimiseks kedagi enda kõrvale?

– Ei	0
– Üksikute tegevuste juures, mitte iga päev	2
– Jah, päevasel ajal alati	3
– Jah, ööpäev läbi	4

6.3. Toimetulek muutustega

6.3.1. Kas tulete toime muutustega oma igapäevases elus?

(näiteks söögiaeg nihkub ette- või tahapoole, buss või rong tuleb oodatust erineval ajal, sõber või hooldaja saabub Teie juurde plaanitust varem või hiljem)

- Väikeste raskustega 1
- Jah, kui tean muudatust ette 2
- Ei, kui muudatus on ootamatu 2
- Ei tule üldse muutustega toime 4

6.4. Muutustega kohanemise ja ohu tajumisega seotud muud piirangud**

7. Suhtlemine

7.1. Suhtlemisega hakkamasaamine

7.1.1. Kas saate tuttavate inimestega kohtuda, tundmata liigset ärevust või hirmu?

- Jah 0***
- Väikeste raskustega 1
- Mõõdukate raskustega 2
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu 3
- Ei 4

7.1.2. Kas saate võõraste inimestega kohtuda, tundmata liigset ärevust või hirmu?

- Jah 0***
- Väikeste raskustega 0
- Mõõdukate raskustega 1
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu 2
- Ei 3

7.2. Kohane käitumine

7.2.1. Kui sageli kaotate kontrolli oma emotsioonide ja käitumise üle?

- Harva 1
- Vahetevahel 2
- Sageli 3
- Iga päev 4

7.3. Suhtlemisega seotud muud piirangud**

8. Sõltuvust tekitavate ainete mõju ja ravimite kõrvaltoimed**

8.1. Kas Teil on tegutsemisraskusi alkoholi või sõltuvust tekitavate muude ainete (narkootikumid, liimid, lahustid vm) tarvitamise tõttu?

- Jah
- Ei

8.2. Kas Teil on ravimite tarvitamisest tingitud kõrvaltoimeid (nt oksendamine, iiveldus, peapööritus vms)?

- Jah
- Ei

9. Muud tervisehäired**

9.1. Kas Teil on tegutsemisraskusi, mida eespool esitatud küsimused ei käsitlenud?

- Jah
- Ei

10. Erijuhtumid

Meditsiinilise hinnangu alusel

- Jah
- Ei

4

0

LISA 6. TÖÖVÕIME HINDAMISE OTSUSTUSTINGIMUSED

Töövõime hindamise otsustustingimuste alusel hinnatakse töövõime ulatust.

Ühe võtmetegevuse kahe küsimuse vastuste punkte ei summeerita, raskusastmena arvestatakse suuremat punktiväärtust.

Skoorimine on kõikide võtmetegevuste punktide ehk raskusastmete liitmine. Skoorimisele kuuluvad ainult raskusastmed 2, 3 ja 4. Raskusastmeid 0 ja 1 ei liideta.

HINDAMIS-JUHU VARIANDID	Töövõimet välistavad seisundid	Kehaline ja vaimne võimekus	Eriju hud	Eksperti isi kokkuvõ tte skoor	Taotleja töövõime ARSTI HINNANG	TÖÖTUKASSA OTSUS
	JAH/EI	0/1/2/3/4 üksikute võtmetegevuste punktiväärtused	0/4 punkti	≤3 / ≥4 punkti võtme- tegevuste summa	Olemas / Osaliselt takistatud / Puudub	
1	Meditsiinilised andmed ei toeta piisava kindlusega taotluses esitatud andmeid, puudub vaevustele vastav diagnoos					Saata taotleja diagnoosi täpsustamiseks raviarsti juurde
2	JAH	-	-	-	Puudub	Puudub töövõime
3	EI	-	-	-	Taotlejal täita kogu taotlus, edasine menetlus otsustada taotluse põhjal	
4		4 punkti ühe võtmetegevuse väärtus	0/4 punkti	≥ 4	Puudub	Töövõime puudub
5		0—3 punkti ühe võtmetegevuse väärtus	4 punkti	≥ 4 *	Osaliselt takistatud / Puudub	Osaline töövõime / Puudub töövõime
6		0—3 punkti ühe võtmetegevuse väärtus	0 punkti	0—3	Olemas	Töövõime ei ole vähenenud
7		0—3 punkti ühe võtmetegevuse väärtus	0 punkti	≥ 4 *	Osaliselt takistatud / Puudub	Osaline töövõime / Puudub töövõime

*Kui ekspertiisi tulemusel on talitlusliku võimekuse skoor ≥ 4 punkti, siis selle, kas töövõime on osaline või puudub, otsustab arst.

LISA 7. VÕIMETE JA TÖÖNÕUETE KLASSIFIKAATOR

I Võimed

Töötaja sooritust mõjutavad vastupidavusomadused

1. Kognitiivsed võimed
2. Psühhomotoorsed võimed
3. Sensoorsed võimed

II Tööolud ja töökeskkond, nende füüsilised ja sotsiaalsed tegurid

14. Suhtluskeskkond
15. Füüsiline keskkond
16. Töö ülesehituse omapärad

Jaotisi võib kasutada vastavalt vajadusele kas ühe-, kahe- või mitmenumbri- lise koodi all oleva sõnastusena.

I Võimed

Töötaja sooritust mõjutavad vastupidavusomadused

1. Kognitiivsed võimed – võimed, mis mõjutavad teadmiste omandamist ja rakendamist probleemolukordades.

1.1. Suulised võimed – võimed, mis mõjutavad suuliselt informatsiooni töötlemist probleemolukordades.

1.1.1. Kõne mõistmine – võime kuulata ja mõista suuliselt sõnade ja lausetena edastatud informatsiooni.

1.1.2. Kirja mõistmine – võime lugeda ja mõista kirjalikult edastatud informatsiooni.

1.1.3. Suuline väljendusoskus – võime teistele inimestele arusaadaval viisil edasi anda suulist informatsiooni.

1.1.4. Kirjalik väljendusoskus – võime edastada kirjalikult informatsiooni teistele inimestele mõistetaval viisil.

1.2. Mõtlemise ja mõtestamise võimed – võimed, mis mõjutavad informatsiooni töötlemist probleemolukordades.

1.2.1. Ideede sujuvus – võime sama teema raames välja pakkuda mitu ideed (oluline on ideede hulk; nende kvaliteet, õigsus ega loomingulisus ei ole oluline).

1.2.2. Originaalsus – võime esitleda konkreetse etteantud teema või olukorra raames ebatavalisi või nutikaid ideid; võime lahendada probleemolukordi uudselt.

1.2.3. Probleemi tajumine – võime öelda, kui midagi on valesti või võib valesti minna (oluline on probleemi äratundmine, mitte võime konkreetset probleemi lahendada).

1.2.4. Deduktiivne arutluskäik – võime rakendada üldreegleid ja esitleda konkreetseid samme etteantud probleemi tulemuslikuks/loogiliseks lahendamiseks.

1.2.5. Üldistav arutluskäik – võime kombineerida infokilde üldistuste tegemiseks (k.a võime näha seoseid pealtnäha seosetutes sündmustes).

1.2.6. Informatsiooni korrastamine – võime seada asju või tegevusi loogilisesse järjekorda või teatud mustrisse, lähtudes konkreetsest nõudest või konkreetsestest reeglitest (nt numbrite, tähtede, sõnade, piltide või matemaatiliste tehete järjestamise teatud seaduspärasuste järgi).

1.2.7. Kategooriatevaheline paindlikkus – võime välja töötada või kasutada erinevaid seaduspärasusi eesmärgiga kombineerida või grupeerida asju uuel või teistsugusel moel.

1.3. Kvantitatiivsed võimed – võimed, mis mõjutavad matemaatilisi suhestumisi sisaldavate probleemolukordade lahendamist.

1.3.1. Matemaatiline arutluskäik – võime valida sobivad matemaatilised meetodid või valemid probleemi lahendamiseks.

1.3.2. Numbriline soravus – võime liita, lahutada, korrutada ja jagada hõlpsalt, kiiresti ja õigesti.

1.4. Mälu võimed – võimed, mis on seotud olemasoleva teabe meenutamiselega.

1.4.1. Meelde jätmine – võime jätta meelde informatsiooni sõnade, numbrite, piltide ja toimingutena.

1.5. Tajumise võimed – võimed, mis on seotud nägemise teel saadud teabe omandamise ja organiseerimisega.

1.5.1. Mõistmise kiirus – võime kiirelt mõista, kombineerida ja organiseerida informatsiooni tähenduslikesse seaduspärasustesse.

1.5.2. Tajumise paindlikkus – võime ära tunda või märgata tuttavat seaduspärasust/mustrit (kujund, ese, sõna, heli), mis jääb esmapilgul taustamüra sisse varju.

1.5.3. Tajumise kiirus – võime kiirelt ja vigadeta võrrelda tähtede, numbrite, esemete, piltide ja mustrite vahel sarnasusi ja erinevusi (võrreldavad võivad olla esitletud nii samal ajal kui üksteise järel; antud eset suudetakse võrrelda varem meelde jäetud esemega).

1.6. Ruumilised võimed – võimed, mis on seotud ruumilise teabe käsitlemise ja kasutamisega.

1.6.1. Ruumis orienteerumine – võime osata määrata enda asukohta konkreetsetes keskkonnas või teiste esemete asukohta ruumis enda suhtes.

1.6.2. Visualiseerimine – võime ette kujutada, kuidas esemed või ruum võiksid välja näha pärast seda, kui paigutust on muudetud.

1.7. Tähelepanu – võimed, mis on seotud tähelepanuga.

1.7.1. Selektiivne tähelepanu – võime teatud ajaks segamatult ülesandele keskenduda.

1.7.2. Aja jagamine – võime lülitada ühelt tegevuselt või infovoolult teisele (kõne, heli, füüsiline kontakt vms).

2. Psühhomotoorsed võimed – võimed, mis mõjutavad esemete käsitlemise ja kontrollimise ulatust.

2.1. Käelise soorituse kindlus – võimed, mis on seotud esemete käsitlemisega.

2.1.1. Käsi- ja õlavarre kindlus – võime hoida oma kätt ja käsivart kindlas asendis, säilitades kindlat asendit ka käe liigutamisel.

2.1.2. Käeline osavus – võime liigutada kiirelt üht või mõlemat kätt haaramiseks, esemete käsitlemiseks või kokku kogumiseks.

2.1.3. Sõrmede osavus – võime sooritada täpseid koordineeritud sõrmeliigutusi ühe või mõlema käega haaramiseks, millegi käsitlemiseks või väga väikeste esemete kokku kogumiseks.

2.2. Liigutuste kontroll – võimed, mis on seotud esemete üle kontrolli hoidmisega

2.2.1. Kontrolli täpsus – võime kiirelt ja korduvalt kohandada masinanuppe õigetesse asenditesse.

2.2.2. Mitme jäseme koordineerimine – võime koordineerida kahte või enamat jäset (st kaks jalga, kaks kätt, üks käsi ja üks jalg) istudes, seistes või lamades. Siia hulka ei kuulu hinnang nende tegevuste sooritusele, kus kogu keha on töös.

2.2.3. Signaalile vastamine – võime valida kiirelt kahe või enama liigutuse vahel vastuseks kahele või enamale signaalile (heli, valgus, pilt). Siia hulka kuulub ka kiirus, mis kulub õige vastuse rakendamiseks käe, jala või mõne muu kehaosaga.

2.2.4. Kiiruse kontroll – võime ajastada enda liigutusi või esemete liigutamist vastusena liikuva eseme kiirusele või suunale.

2.3. Reageerimisaeg ja -kiirus – võimed, mis on seotud esemete käsitlemise kiirusega.

2.3.1. Reaktsiooniaeg – võime kiirelt reageerida (käe, sõrme või jalaga) välisele signaalile (heli, valgus, pilt) selle ilmumisel.

2.3.2. Randme-sõrme kiirus – võime sooritada kiireid, lihtsaid, korduvaid tegevusi sõrmede, randmete ja kätega.

2.3.3. Jäseme liigutamise kiirus – võime kiirelt liigutada käsi ja jalgu.

2.4. Füüsilised võimed – võimed, mis mõjutavad jõudu, vastupidavust, painduvust, tasakaalu ja koordinatsiooni

2.5. Füüsiline jõud – võimed, mis on seotud jõu rakendamisega.

2.5.1. Seisujõud – võime rakendada maksimaalset lihasjõudu esemete tõstmiseks, lükkamiseks, tõmbamiseks või kandmiseks.

2.5.2. Sööstujõud – võime rakendada lühiajaliselt lihasjõudu enda liigutamiseks (hüppamine või jook) või esemete viskamiseks.

2.5.3. Dünaamiline jõud – võime rakendada lihasjõudu korduvalt või püsivalt ajaühiku jooksul (arvesse läheb ka lihaste vastupidavus ja vastupidavus lihasväsimusele).

2.5.4. Torso jõud – võime kasutada kõhu- ja alaseljalihaseid keha toetamiseks korduvalt või püsivalt ajaühiku jooksul väsimata ja „üles ütlemata”.

2.6. Vastupidavus – võime füüsiliselt pingutada pika aja jooksul, tundmata hingetust.

2.6.1. Visadus – võime pingutada end füüsiliselt pika aja jooksul, tundmata hingetust või kurnatust.

2.7. Painduvus, tasakaal ja koordineatsioon – võimed, mis on seotud kogu keha liigutuste koordineerimisega.

2.7.1. Painduvus sirutamisel – võime kummarduda, venitada, keerata või kaugemale sirutada kogu keha, käte ja/või jalgadega.

2.7.2. Dünaamiline painduvus – võime kiirelt ja korduvalt kummarduda, venitada, keerata või kaugemale sirutada kogu keha, käte ja/või jalgadega.

2.7.3. Kogu keha koordineatsioon – võime koordineerida käte, jalgade ja torso liikumist kogu keha liigutamisel.

2.7.4. Kogu keha tasakaal – võime hoida või taastada tasakaal või püsida püsti ebastabiilses asendis.

3. sensoorsed võimed – võimed, mis mõjutavad nägemise, kuulmise ja kõne tajumist.

3.1. Nägemine – võimed, mis on seotud visuaalse tajuga.

3.1.1. Lähinägemine – võime näha detaile lähivaatlusel (ühe meetri kaugusel vaatljast).

3.1.2. Kaugnägemine – võime näha detaile pika vahemaa tagant.

3.1.3. Värvide eristamine – võime tuvastada erinevusi värvide vahel, sealhulgas värvivarjundeid ja värvide heledusi.

3.1.4. Nägemine pimedas – võime näha vähese valguse tingimustes.

3.1.5. Perifeerne nägemine – võime näha esemeid või nende liikumist vaatleja küljele otse vaadates, pead ja silmi keeramata.

3.1.6. Kauguse tajumine – võime hinnata enda ja eseme vahelist kaugust või seda, milline esemetest on lähemal, milline kaugemal.

3.1.7. Heleduse tundlikkus – võime näha esemeid väga eredas valguses.

3.2. Kuulmis- ja kõnevõime – võimed, mis on seotud suulise kõne tajumisega.

3.2.1. Kuulmise tundlikkus – võime eristada helisid nende helikõrguse ja helivaljuse erinevuste alusel.

3.2.2. Kuulmise tähelepanu – võime keskenduda ühele heliallikale teiste tähelepanu hajutavate helide juuresolekul.

3.2.3. Heli lokaliseerimine – võime tuvastada suund, kust heli levib.

3.2.4. Kõne tuvastamine – võime tuvastada ja aru saada teise inimese kõnest.

3.2.5. Kõne selgus – võime kõneleda selgelt ja teistele arusaadavalt.

II Töölud ja töökeskkond, nende füüsilised ja sotsiaalsed tegurid

14. Suhtluskeskkond – selles kategoorias kirjeldatakse töö olemust, arvestades inimeste omavahelise suhtluse toiminguid.

14.1. Teabe vastuvõtmine ja edastamine – töökohustuste hulka kuuluva suhtlemise meetodid ja suhtlemise sagedus.

14.1.1. Suhtlemismeetodid

- avalik esinemine
- telefonivestlus
- elektronpost
- kirjad ja märkmed
- silmast silma suhtlemine.

14.1.2. Kokkupuude inimestega – kui palju suhtlemist töökohal (silmast silma, telefoni teel või muul moel) ette tuleb?

14.2. Rollisuhted – erinevat tüüpi suhtlusvormide tähtsus organisatsioonisiselt ja -väliselt.

14.2.1. Töölased suhted

- töötamine töögrupi või meeskonnaga
- suhtlemine klientidega
- teiste töö juhendamine ja korraldamine.

14.3. Vastutus teiste eest – vastutus, mida töötaja kannab teiste töötajate ees:

- vastutamine teiste turvalisuse ja tervise eest
- vastutus tulemuste ja saavutuste eest.

14.4. Vastuolulised kokkupuuted – töötajal tuleb töö osana olla konfliktiolukordades:

- konfliktiolukordade sagedus
- ebameeldivate ja/või vihaste inimestega tegelemine
- füüsiliselt agressiivsete inimestega tegelemine.

15. Füüsiline keskkond – selles kategoorias kirjeldatakse töö olemust, arvestades inimese ja töökeskkonna suhestumist.

15.1. Töökoht – töötaja füüsiline keskkond ametialaste ülesannete täitmisel.

15.1.1 Töökoht

- siseruumides kontrollitud tingimustes
- siseruumides juhuslikes tingimustes (nt kütmata laohoone)
- välitingimustes kokkupuutel ilmaoludega
- välitingimustes varju all (nt katusega, kuid seinteta konstruktsioon)
- lahtises sõiduvahendis (nt traktor)
- suletud sõiduvahendites (nt auto).

15.1.2. Füüsiline asetus – mil määral näevad ametialased ülesanded ette töötamist kaastöötajatele füüsiliselt väga lähedal?

15.2. Keskkonnaolud – kirjeldus äärmuslikest keskkonnatingimustest, milles töötaja peab viibima, täites ametialaseid kohustusi:

- väga kuumad ja külmad (üle 32 °C või alla 0 °C)
- vali või segav hääl, heli- või müratase

- äärmiselt ere või ebapiisav valgustus
- saasteainetega kokkupuude (nt gaasid, lehk, tolm)
- ruumikitsikus, ebamugavad asendid
- kogukehavibratsioon (nt pneumaatiliste tööriistadega töötamine).

15.3. Ohuolukorrad – kirjeldus ohtlikest olukordadest, millesse töötaja võib tööülesandeid täites sattuda:

- nakkusoht
- kiirgus
- kõrgus
- tervist kahjustavad olukorrad
- tervist kahjustav varustus
- võimalus vigastuste tekkeks.

15.4. Kehaasend – erinevates asendites töötamine:

- seistes
- istudes
- ronides
- kõndides ja joostes
- põlvitades, kükitades, kummardudes ja kõverdudes
- tasakaalu hoides
- kätega tööd tehes
- keha painutades
- korduvliigutusi tehes.

15.5. Töörietus/-varustus

- üldised ohutusvahendid, nt turvajalanõud, prillid, kindad, kuulmekaitse, kiiver, päästevest
- spetsiifilised ohutusvahendid, nt hingamisaparaat, turvarakmed, turvaülikond, kiirguskaitse.

16. Töö ülesehituse omapärad – selles kategoorias kirjeldatakse töötaja suhestumist töö ülesehituse omapärade ja olemusega.

16.1. Ameti kriitilisus – kui suur mõju on antud ametikoha töötajal töö tulemusele?

16.1.1. Eksimuse tagajärg – kui suur oleks tavaliselt tagajärg parandamatu eksimuse teinud töötaja jaoks?

16.2. Otsustuskoormus – töötaja tehtavate otsuste iseloom ja mõju organisatsioonile.

16.2.1. Tehtavate otsuste mõju kaastöötajate või organisatsiooni tulemustele.

16.2.2. Otsuste langetamise vajadus – organisatsiooni (selle kuvandit ja rahalist seisu) või kaastöötajaid mõjutavate otsuste langetamine.

16.2.3. Otsusevabadus – järelevalveta otsusevabadus.

16.3. Rutiinne või väljakutseid pakkuv töö

16.3.1. Automatiseeritud töö.

16.3.2. Täpsuse ja korrektsuse vajadus.

16.3.3. Korduvliigutuste tähtsus – füüsiliste (nt võtme sisestamine) ja vaimsete (nt lahtris olevate väärtuste kontrollimine) liigutuste korduv tegemine.

16.3.4. Struktureeritud või vabagraafikuga töö – konkreetselt ette kirjutatud töö vs. vabadus määrata ülesanded, prioriteedid ja eesmärgid.

16.4. Võistlusmoment – kui võistluslik on töö antud ametikohal?

16.5. Tempo ja planeerimine – aja roll töö sooritustel.

16.5.1. Ajasurve – rangetest tähtaegadest kinnipidamine.

16.5.2. Seadmete poolt dikteeritud tempo.

16.5.3. Töögraafik – regulaarne ja ebaregulaarne graafik, sh öösel või õhtuses vahetuses töötamine.

16.5.4. Töönädala kestus – töötundide arv tavalises töönädalas.

LISA 8. ABIVAHENDITE LOETELU ISO KLASSIFIKAATORI ALUSEL

KOOD, TOOTERÜHMAD JA KIRJELDUS

04 Abivahendid kehafunktsioonide mõõtmiseks, toetamiseks, treenimiseks või asendamiseks

Abivahendid, mis aitavad parandada, jälgida ja säilitada tervise seisundit: inhalaatorid, respiraatorid, hapnikuseadmed, tursevastased sukad-kindad jm rõivastus, surverõivad, ultraviolettlambid, valgusravi kaitseprillid, dialüüsiravi seadmed, ravimidosaatorid, ühekordsed süstlad, infusioonpumbad, lihase stimulaatorid, vibraatorid, haavahooldusvahendid, sooja- või külmaravi seadmed, steriliseerimise abivahendid.

05 Abivahendid oskuste treenimiseks (sh füüsiliste, vaimsete ja sotsiaalsete oskuste täiendamise abivahendid)

Hääle ja kõne kasutamise abivahendid, lugemis- ja kirjutamisoskuse harjutamise abivahendid, sõrmendamise, viipekeele ja suult lugemise harjutamise abivahendid, Braille kirja harjutamise abivahendid, piltide ja sümbolite abil suhtlemise harjutamise abivahendid, põie ja soole funktsioneerimise kontrolli harjutamise abivahendid, mälu, tähelepanu ja kontsentratsiooni harjutamise abivahendid, aja, raha ja mõõdu mõistest arusaamise harjutamise abivahendid, õppeainete õpetamise abivahendid, rekreatiivsetest tegevustest osavõtmise harjutamise abivahendid, sotsiaalse käitumise harjutamise abivahendid, arvuti ja tarvikute kasutamise harjutamise abivahendid.

06 Ortoosid ja proteesid

Erinevate kehaosade toetamiseks või paigalhoidmiseks mõeldud tugiortoosid (alaselja, rindkere, kõhu-, käe- ja jalaortoosid, elektri- ja neurostimulatsiooni ortoosid), ortopeedilised jalatsid; keha puuduvate osade kompenseerimiseks mõeldud kehavälised üla- ja alajäseme proteesid, kosmeetilised proteesid, välja arvatud endoproteesid.

09 Abivahendid enesehoolduseks ja osaluseks enesehoolduses

Söömise ja joomise abivahendid; kaitserõivastus külma ja tuule eest; pea, jalgade, käte, kõrvade, silmade ja hingamisteede kaitsevahendid; tualetiistmed, -potid ja muud WC kasutamise abivahendid; trahheostoomiakanüülid ja -kaitsed, stoomikotid ja tarvikud; mähkmed ja aluslinad; vannid, dušitoolid, mittelibisevad vaibad ja muud pesemise abivahendid; naha pesemise ja puhastamise vahendid; abivahendid riietumiseks ja lahtiriietumiseks; kehatermomeetrid, kellad ja kaalud; manikööri, pedikööri, näo, hammaste ja juuste hoolduse abivahendid.

12 Personaalsed liikumise ja transpordiga seotud abivahendid

Kohandatud autod, mopeedid, mootorrattad, skootrid, mootorsaamid, tõukekelgid, jalgrattad, käsiratastoolid, elektrilised ratastoolid, kepid, kargud, kõndimisraamid, siirdumis- ja teisaldamisvahendid (pööramisplaadid, siirdamislaudad, teisaldatavad käsipuud, haaramisrihmad, tõsterihmad), inimese teisaldamise tõstukid, orienteerumise abivahendid (valged kepid, elektroonsed ja häälega kompassid).

15 Abivahendid kodusteks tegevusteks ja osaluseks selles

Toidu ja joogi valmistamise abivahendid (külmikud, häire- ja meeldetuletusseadmed köögis), nõudepesuharjad ja -masinad, söömise ja joomise abivahendid (spetsiaalsed toidunõud, toidukaalud, korgid ja lehtrid, eriotstarbelised lusikad, kahvlid, noad, joogitopsid ja -tassid, taldrükud, toidutõkked, et vältida toidu taldrükult äralibisemist, toitmissondid), koristamise abivahendid (tolmuimejad, vaibapuhastusseadmed, põrandaharjad, prügikonteinerid), mööbli hooldamise abivahendid (õmblusmasinad, kudumismasinad, käsitsi õmblemise abivahendid, pesumasinad, triikraud, riiete kuivatamise abivahendid).

18 Sisustus jt abivahendid toetamaks tegevusi inimtekkelistes sise- ja väliskeskkondades/ inimtekkeline välja jätta

Eriotstarbelised reguleeritava kõrguse ja kaldenurgaga lauad, pööratavad ja suunatavad valgustid, reguleeritava kõrguse, sügavuse, laiuse ja kaldenurgaga toolid ja pingid, reguleeritava kõrguse ja kaldenurgaga voodid, tugikäsi puud, väravate ja uste avamise seadmed (puldid), autotõstukid inimese teisaldamiseks, häire- ja meeldetuletusseadmed (turvaseadmed, päästevarustus), puhke- ja/või toamööbel (ratastega või ilma) ja mööblimanused, vahendid ja seadised elu-, töö- ja õpperuumide kohandamiseks.

22 Suhtlus- ja teabevahetuse abivahendid

Nägemise abivahendid (läätsed, luubid, binoklid, pikksilmad, suurendavad lugemistelerid), kuulmise abivahendid (riiete külge kinnitatavad helivõimendusseadmed, kuuldeprillid, kõrva sees ja kõrva taga kantavad kuuldeaparaadid, taktilised kuuldeaparaadid, implantaatidega kasutatavad kuuldeaparaadid, kõrvaklapid, kuulmistarvikud), lugemise abivahendid (lehepöörajad, suuretähelised ja heliga raamatud, raamatutoed ja -hoidjad, punktkirja raamatud, piiratud tekstiosaga lugemismaskid), kirjutamise ja joonistamise abivahendid (pliiatsid, mallid, sirklid, joonlauad, punktkirjaseadmed, kirjutusmasinad, allkirja andmise vahendid, spetsiaalne kirjutuspaber, punktkirjamärgmikud, kirjutus- ja joonestusalused, joonistamise ja maalimise arvuti tarkvara), arvutamise abivahendid (kalkulaatorid, arvutustarkvara), helistamise ja sõnumite saatmise abivahendid (mobiiltelefonid, tekstitelefoniid, telefoniseadmed helina muutmiseks ja saatmiseks, automaatvastajad, siseruumides ühenduse loomise seadmed, fonolukud), turvahäirete andmise abivahendid (saatjaga seadmed, mis võimaldavad jälgida inimese liikumist ja edastada signaali vajalikku kohta), häälevõimendid, arvutihiired, -klaviatuurid ja -ekraanid, kõnetuvastusseadmed, printerid.

24 Esemete ja seadmete juhtimise, kandmise, liigutamise ning käsitlemise abivahendid

Kaugjuhtimise abivahendid (seadmed, mis aitavad eluruumide piires juhtida koduautomaatikat jms), seadmete käivitamise ja juhtimise abivahendid (pööratavad käepidemed ja nupud, pedaalid, lülitid, lülitusseadmed, ajareleed), käeliste funktsioonide asendamise ja haardeulatuse suurendamise abivahendid (haaratsid), asetuse ja kinnitamise abivahendid (esemete kohale fikseerimise, pööramise, libistamise abivahendid, tõste- ja kallutusseadmed), kandmise ja transportimise abivahendid (restid, konksud, ostukärud, autode järelkärud).

28 Töö ja kutsekoolituse abivahendid

Eriotstarbeline töökohamööbel ja muud sisustuselemendid (töölauad, -pingid ja -toolid, töökoha matid ja vaheseinad), abivahendid töökohal esemete teisaldus- ja riputustöödeks (kraanad, veoseadeldised, seadmed kaupade tõstmiseks, pöörlevad-libisevad-kallutatavad

seadmed esemete teisaldamiseks, tõsteplatvormid), abivahendid töökohal esemete kinnitamiseks ja haaramiseks (käsimagneetid, sõrghaaratsid), testimis- ja jälgimisseadmed töökohal (doseerimisvahendid, kaalud, termomeetrid, mõõtekannud, pipetid, mikroskoobid), teabe haldamise abivahendid töökohal (perforaatorid, klammerdajad, frankeerimismasinad, postiavajad ja ümbrikutäitjad, koopiamasinad, kontoritöö arvutitarkvara), tervisekaitse ja ohutuse abivahendid töökohal (pea, silmade, käte ja jalgade kaitsevahendid, õhupuhastid, müra ja vibratsiooni summutamise matid ja muud materjalid, mittelibisevad ja tulekindlad põrandakatted), abivahendid kutseõppeks.